T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

Yaren Sevim TOPCU

OYLUM HÖYÜK TERRAKOTTA FİGÜRİNLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU

ERZURUM-2010

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU danışmanlığında, Yaren Sevim TOPCU tarafından hazırlanan bu çalışma 24/12/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Arkeoloji Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan:	Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU	İmza: .....
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Ahmet Ali BAYHAN	İmza: .....
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Ali TAVUKCU	İmza: .....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

24 /12/2010

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET III
ABSTRACT IV
KISALTMALAR DİZİNİ V
HARİTALAR DİZİNİ VI
RESİMLER DİZİNİ VII
LEVHALAR DİZİNİ VIII
ÖNSÖZ XI
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
GÜNEYDOĞU ANADOLU ve KUZEY SURİYE BÖLGELERİNİN COĞRAFİ YAPISI

1.1. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ 5
1.2. KUZEY SURİYE BÖLGESİ 6

İKİNCİ BÖLÜM
ORTA FIRAT BÖLGESİ İLE İLGİLİ ARKEOLOJİK VERİLER

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OYLUM HÖYÜK KAZILARI

3. 1. KONUM 15
3.2. ARAŞTIRMA TARİHÇESİ 15
3.3. STRATİGRAFİ 16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 19
OYLUM HÖYÜK TERRAKOTTA FİGÜRİNLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ 19
4.1. KADIN FİGÜRİNLERİ 19
4.1.1. Elleriyle Göğüslerini Tutan Kadın Figürinleri 21
4.1.2. Ellerinde Bir Nesne Tutan Kadın Figürinleri 24
5.1.3. Ellerinin Pozisyonu Belirlenemeyen Kadın Figürinleri 25
4.2. SÜVARİ FİGÜRİNLERİ 26
4.3. ERKEK FİGÜRİNİ BAŞI 28

4.4. AT FİGÜRİNİ BAŞLARI 29
4.4.1. Gözleri İçi Oyuk Çıkıntılı Daire Şeklindeki At Figürini Başları 29
4.4.2. Gözleri Hafif Kabartılı Daire Şeklindeki At Figürini Başları 30
SONUÇ 33
KAYNAKÇA 36
ÖZGEÇMİŞ 88

.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OYLUM HÖYÜK TERRAKOTTA FİGÜRİNLERİ

Yaren Sevim TOPCU

Tez Danışman: Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU

2010, 88 sayfa

Jüri: Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Ali TAVUKCU

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ali BAYHAN

Kilis ilinin Oylum mahallesinde yer alan Oylum Höyük, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan en büyük höyüklerden biridir. Yapılan çalışma kapsamında, Oylum Höyük'ten ele geçmiş terrakotta figürinlerden Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen örnekler değerlendirilmiştir.

Bu örnekler kadın figürinleri, süvari figürinleri, erkek figürini başı ve at figürini başları olmak üzere dört ana grup oluşturmaktadır. Bununla birlikte erkek figürini başı ve at figürini başlarının büyük bir kısmı da olasılıkla süvari figürinlerine ait parçalardır.

Çıplak ya da giyinik durumda, kalıp tekniği kullanılarak yapılmış yüksek kabartma kadın tasvirleri Suriye ve Filistin bölgelerinde "Astarte levhaları" olarak adlandırılmaktadır. Astarte sözü edilen bölgelerin aşk ve savaş tanrıçasıdır.

Süvari figürinleri ise Mezopotamya, Suriye, Filistin, Kıbrıs ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden tanınan bir buluntu grubudur. Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) ait örnekler genellikle "Pers süvarileri" olarak adlandırılmaktadır. Ne tür bir anlam taşıdıkları kesin olarak bilinememektedir.

Anahtar Kelimeler: Oylum Höyük, Terrakotta, Figürin

.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

OYLUM HÖYÜK TERRACOTTA FIGURINES

Yaren Sevim TOPCU

Advisor: Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU

2010, Page: 88

Jury: Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU

Assist. Prof. Dr. Ali TAVUKCU

Asist. Prof. Dr. Ahmet Ali BAYHAN

Oylum Höyük, which is located in the Oylum neighborhood of the province of Kilis, is one of the largest mounds in the Southeastern Anatolia Region. Within the scope of this study, Oylum Höyük uncovered terracotta figurines dated to the Late Iron Period (600-330 BC) samples are evaluated.

These samples are female figurines, figurines of cavalry, head of male figurine, and horse figurine heads are four main groups. However, a large part of head of male figurine, and horse figurine heads probably belong to the cavalry.

Naked or clothed case, the mold has been using the technique of high-relief depictions of women in Syria and the Palestinian territories, "Astarte plaques" are called. Astarte is the goddess of love and war mentioned regions.

Figurines of Cavalry in Mesopotamia, Syria, Palestine, Cyprus and Southeastern Anatolia regions of the finds is a group of well-known. Late Iron Period (600-330 BC) samples are usually called "Persian riders". What kind of meaning they carry is not known for certain.

Anahtar Kelimeler: Oylum Höyük, Terracotta, Figürine

.

KISALTMALAR DİZİNİ

En.	:	Envanter
Et.	:	Etüt
gen.	:	genişlik
Hrt.	:	Harita
kal.	:	kalınlık
Lev. / lev.	:	Levha
OY	:	Oylum
ÖBY	:	Özel Buluntu Yeri
res.	:	resim
şek.	:	şekil
vd.	:	ve diğerleri
yük.	:	yükseklik
#	:	lot

.

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1: Güneydoğu Anadolu Bölgesi.
(www.5000cografyasorusu.com/site/galeri/f5f813d1d6e1bea3f003fb158c655c57.jpg)

Harita 2: Suriye.
(Büyük Larousse, 21: 10887. İstanbul: Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş. 1992)

Harita 3 : Oylum Höyük ve Yakın Çevresi. (Özgen vd., 1997a: şek. 1).

Harita 4: Oylum Höyük'ün Topoğrafik Planı. (Oylum Höyük Kazısı arşivi).

.

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1: Kilis ve Oylum Höyük. (http://earth.google.com).
Resim 2: Oylum Höyük ve Oylum Mahallesi. (http://earth.google.com).
Resim 3: Oylum Höyük Batı Yamacı. (Oylum Höyük Kazısı arşivi).
Resim 4: Oylum Höyük Kuzey Yamacı. (Oylum Höyük Kazısı arşivi).

.

LEVHALAR DİZİNİ

Levha. 1.1. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 1.2 Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 1.3. Deve Höyük Kadın Figürini. Moorey, 1980: lev. 17.435

Levhal1.4. Akarçay Höyük Kadın Figürini. Deveci, 2004: şek. 4.3

Levha 1.5. Harabebezikan Kadın Figürini. Alp ve Tekinalp, 2001: şek. 6.c

Levha 1.6. Neirab Kadın Figürini. Carrière ve Barrois, 1927: lev. 51.35

Levha 1.7. Tell Halaf Kadın Figürini. Oppenheim, 1962: lev. 14.107

Levha 1.8. Ain Dara Kadın Figürini. Abu Assaf, 1990: lev. 5.c

Levha 2.1. Tell Abou Danne Kadın Figürini. Tefnin, 1980: lev. 3.1

Levha 2.2. Hama Çıplak Figürini. Inghold, 1940: lev. 32.3

Levha 2.3. Ras Shamra Kadın Figürini. Stucky, 1983: lev. 26.10

Levha 2.4. Tell Mastuma Kadın Figürini. Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 3.1, lev. 1.1

Levha r 2.5. Al Mina Kadın Figürini. Woolley, 1938: şek. 28 altta sağda

Levha 2.6. Tell Nebi Mend Kadın Figürini. Pézard, 1931: lev. 21.3

Levha 2.7. Til Barsip Kadın Figürini. Dangin ve Dunand, 1936: lev. 17.4

Levha 3.1. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 3.2. Al Mina Kadın Figürini. Woolley, 1938: şek. 28 altta ortada

Levha 3.3. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 3.4. Şaraga Höyük Kadın Figürini. Sertok ve Kulakoğlu, 2001: şek. 17

Levha 3.5. Akarçay Höyük Kadın Figürini. Deveci, 2004: şek. 4.2, lev. 13.a

Levha 3.6. Harabebezikan Kadın Figürini. Alp ve Tekinalp, 2001: şek. 6.b

Levha 4.1. Ain Dara Kadın Figürini. Abu Assaf, 1996: lev. 15.e

Levha 4.2. Ebla Kadın Figürini. Matthiae, 1977: res. 174

Levha 4.3. Ras Shamra Kadın Figürini. Stucky, 1983: lev. 26.2 .

Levha 4.4. Tell Mastuma Kadın Figürini. Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 5.17, lev. 1.13

Levha 4.5. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 4.6. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 5.1. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.

Levha 5.2. Oylum Höyük Kadın Figürini. Yayınlanmamıştır.
Levha 5.3. Til Barsip Kadın Figürini. Dangin ve Dunand, 1936: lev. 17.7
Levha 5.4. Tharros Kadın Figürini. Tubb, 1998: 142 sağda.
Levha 5.5. Tell es-Saidiyeh Kadın Figürini. Tubb, 1998: lev. 7.b
Levha 6.1. Oylum Höyük Kadın Figürini. Renklidir. Yayınlanmamıştır.
Levha 6.2. Assos Kadın Figürini. Serdaroğlu, 1998: 51 solda.
Levha 6.3. Oylum Höyük Kadın Figürini Parçası. Yayınlanmamıştır.
Levha 6.4. Oylum Höyük Kadın Figürini Parçası. Yayınlanmamıştır.
Levha 6.5. Oylum Höyük Kadın Figürini Başı. Yayınlanmamıştır.
Levha 6.6. Til Barsip Kadın Figürini Başı. Dangin ve Dunand, 1936: lev.17.9
Levha 7.1. Oylum Höyük Kadın Figürini Başı. Özgen 1987, res. 10; Özgen vd., 1997a: şek. 26.3
Levha 7.2. Tilbeş Höyük Kadın Figürini Başı. Fuesanta ve Mısır, 1998: şek. 6.4
Levha 7.3. Tell Sukas Kadın Figürini. Buhl, 1983: lev. 27.555
Levha 7.4. Ras Shamra Kadın Figürini Başı. Stucky, 1983: lev. 26.7
Levha 7.5. Tell Halaf Kadın Figürini. Oppenheim, 1962: lev. 14.104
Levha 7.6. Tell Mastuma Kadın Figürini Başı. Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 5.24, lev. 1.17
Levha 7.7. Tell Abou Danne Kadın Figürini Başı. Tefnin, 1980: lev. 5.2
Levha 7.8. Ebla Kadın Figürini Başı. Matthiae,1977: res. 176
Levha 7.9. Tell Nebi Mend Kadın Figürini. Pézard, 1931: lev. 21.5
Levha 8.1. Oylum Höyük Süvari Figürini. Yayınlanmamıştır.
Levha 8.2. Oylum Höyük Süvari Figürini. Yayınlanmamıştır.
Levha 8.3a-b. Oylum Höyük Süvari Figürini. Özgen vd., 1997a: şek. 26.1
Levha 8.4. Deve Höyük Süvari Figürini. Moorey, 1980: lev. 17.432
Levha 8.5. Deve Höyük Süvari Figürini. Moorey, 1980: lev. 17.434
Levha 9.1. Domuztepe Süvari Figürini. Çambel, 1996: res. 10
Levha 9.2. Karkamış Süvari Figürini. Woolley ve Barnett, 1952: lev. 70.f4
Levha 9.3. Şaraga Höyük Süvari Figürini. Sertok ve Kulakoğlu, 2001: şek. 15 sağda
Levha 9.4. Mezraa-Teleilat Süvari Figürini. Karul vd., 2001: şek. 17.11
Levha 9.5. Mezraa-Teleilat Süvari Figürini. Karul vd., 2001: şek. 17.14
Levha 10.1. Harabebezikan Süvari Figürini. Alp ve Tekinalp, 2001: şek. 6.d

Levha 10.2. Ain Dara Süvari Figürini. Abu Assaf, 1996: lev. 19.b
Levha 10.3. Ain Dara Süvari Figürini. Abu Assaf, 1996: lev. 18i
Levha 10.4. Ebla Süvari Figürini. Matthiae, 1977: res. 177
Levha 10.5. Neirab Süvari Figürini. Carrière ve Barrois, 1927: lev. 52.44
Levha 10.6. Ras Shamra Süvari Figürini. Stucky 1983, lev. 27.17
Levha 11.1. Tell Abou Danne Süvari Figürini. Tefnin, 1980: lev. 6
Levha 11.2. Tell Sukas Süvari Figürini. Buhl, 1983: lev. 28.561
Levha 11.3. Til Barsip Süvari Figürini. Dangin ve Dunand, 1936: lev.16.12
Levha 11.4. Til Barsip Süvari Figürini. Dangin ve Dunand, 1936: lev. 16.5
Levha 11.5. Tell Halaf Süvari Figürini. Oppenheim, 1962: lev. 17.137
Levha 11.6. Al Mina Süvari Figürini. Woolley, 1938: lev.10.MN28
Levha 11.7. Tell Nebi Mend Süvari Figürini. Pézard, 1934: lev. 21.2 soldan üçüncü
Levha 12.1a-b. Oylum Höyük Erkek Figürini Başı. Yayınlanmamıştır.
Levha 12.2a-b. Oylum Höyük At Figürini Başı. Özgen ve Helwing, 2001: şek. 22.e
Levha 12.3a-b. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır.
Levha 13.1. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır.
Levha 13.2a-b. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır.
Levha 13.3. Oylum Höyük At Figürini Başı. Özgen vd., 1997a: şek. 26.7
Levha 14.1. Mezraa-Teleilat At Figürini Başı.Karul vd., 2001: şek. 17.162
Levha 14.2. Ain Dara At Figürini Başı. Abu Assaf, 1996: lev. 18.h
Levha 14.3a-b. Oylum Höyük At Figürini Başı. Özgen vd., 1997a: şek. 26.6.
Levha 15.1a-b. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır
Levha 15.2. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır
Levha 15.3. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır
Levha 15.4. Oylum Höyük At Figürini Başı. Yayınlanmamıştır.
Levha 15.5. Tell Halaf At Figürini Başı. Oppenheim, 1962: lev. 20.176

.

ÖNSÖZ

Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı'nda 2009-2011 eğitim ve öğretim yıllarında hazırlanan bu Yüksek Lisans Tezi'nin konusu "Oylum Höyük Terrakotta Figürinleri" olarak belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında, Kilis ilinin Oylum mahallesinde yer alan Oylum Höyük kazılarında, 1995-2010 yılları arasında ele geçmiş terrakotta figürinlerden, Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen örnekler değerlendirilmiştir.

Oylum Höyük'te 1985 yılında Prof. Dr. Engin ÖZGEN başkanlığında başlatılan arkeolojik kazı çalışmaları günümüzde de devam etmektedir. Oylum Höyük, Kalkolitik Devir'den başlayıp günümüze kadar gelen uzun bir yerleşim süreci gösteren bir yerleşim merkezidir. Yapılan kazı çalışmaları sonucu elde edilen arkeolojik veriler içinde, konumuzu oluşturan figürinler de özgün bir yer tutmaktadır.

Yüksek Lisans Tezi'min hazırlanması sırasında olumlu yönlendirmeleriyle katkıda bulunan danışman hocam Prof. Dr. Mehmet KARAOSMANOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamda yer alan terrakotta figürinleri değerlendirmeme izin veren Oylum Höyük Kazısı Başkanı Prof. Dr. Engin ÖZGEN hocama teşekkürü bir borç bilirim. Kütüphanelerindeki yayınları benimle paylaşan ve yardımlarını esirgemeyen hocalarım Yrd. Doç. Dr. Atilla ENGİN ve Yrd. Doç. Dr. Bora UYSAL'a teşekkür ederim. Öğrenim yıllarım boyunca benimle ilgilenen hocalarım Prof. Dr. Cevat BAŞARAN, Yrd. Doç. Dr. Ali Yalçın TAVUKÇU, Yrd. Doç. Dr. Zerrin AYDIN TAVUKÇU, Yrd. Doç. Dr. Vedat KELEŞ, Yrd. Doç. Dr. Korkmaz MERAL, Yrd. Doç. Dr. Birol CAN, Yrd. Doç. Dr. Nurettin ÖZTÜRK, Yrd. Doç. Dr. Nurettin KOÇHAN, ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet IŞIKLI'ya da teşekkür ederim.

Sivas 2010 Yaren Sevim TOPCU

GİRİŞ

“Oylum Höyük Terrakotta Figürinleri” adını taşıyan bu çalışmada, Kilis ilinin Oylum mahallesinde yer alan Oylum Höyük kazılarında, 1995-2010 yılları arasında ele geçmiş terrakotta figürinlerden, Geç Demir Devri’ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen örnekler ele alınmıştır.

Oylum Höyük’te 1985 yılında Prof. Dr. Engin ÖZGEN başkanlığında başlatılan arkeolojik çalışmalar günümüzde de devam etmektedir. Bu merkezde Kalkolitik Devir’den (M.Ö. 5500-3100) itibaren başlayan yerleşim binlerce yıl boyunca sürmüştür. Oylum mahallesinin kenarında yer alan höyüğe yaslanmış modern evlere bakıldığında, bu iskanın hala devam ettiği söylenebilir. Yapılan kazı çalışmaları sonucu elde edilen arkeolojik veriler içinde, konumuzu oluşturan figürinler de özgün bir yer tutmaktadır. Bunlar kadın figürinleri, süvari figürinleri, erkek figürini başı ve at figürini başları olmak üzere dört ana grup oluşturmaktadır. Bununla birlikte erkek figürini başı ve at figürini başları da olasılıkla süvari figürinlerine ait parçalardır.

Figürin, Latince’deki taş, kil ve benzeri malzemeden yapılmış insan ve hayvan tasvirlerini ifade eden “figura” kelimesinden gelmektedir. İnsanlık tarihine bakıldığında, figürinlerin sanat eserlerinin ilk kez ortaya çıktığı Üst Paleolitik Devir’in (M.Ö. 40000-14000) başlarından itibaren var olduğu görülmektedir. Kazıma ya da boyama tekniğinde yapılmış duvar resimleri ve taşınabilir malzeme üzerine işlenmiş kazıma çalışmalar ile birlikte figürinler de üretilmiştir (Kansu, 1946: 185-193; Leakey, 1988: 123-131; Braidwood, 1995: 104-106). Bu ilk figürin örnekleri daha çok çeşitli taş cinsleri ve organik malzemeden yapılmış olmakla birlikte, kemik tozu ile karıştırılmış kil de kullanılmıştır (Yalçınkaya, 1971-72: 206; 1972-73: 212). Bunlar terrakottanın esasını oluşturan kilin ilk kullanımı olarak değerlendirilebilir. Daha sonra seramik yapımının ortaya çıktığı Neolitik Devir’den başlayarak terrakotta figürinler de pişirilerek sertleştirilmiştir.

Terrrakotta, İtalyanca terra = toprak ile cotta = pişmiş kelimelerinin birleşiminden türetilmiştir ve “pişmiş toprak” anlamındadır. Terrakotta eserlerin üretilebilesi için gereken ilk koşul hammaddenin elde edilmesidir. Ana hammaddeyi oluşturan kil, hidratlı alüminyum silikat içeren topraktır. Bu malzeme kullanıma

elverişli yataklardan çıkarılmaktadır. Geçmiş devirlerde özellikle nehir kenarlarında yer alan kaliteli kile sahip alanlar tercih edilmiştir. Kilin bu şekilde doğal olarak elde edilmesi yönteminde, arındırmak için yıkamak dışında bir işleme tabi tutulmasına gerek yoktur. Kilin diğer bir hazırlanma yöntemi ise kullanıma elverişli toprağın kabaca temizlenip havalandırıldıktan sonra, kil havuzlarına alınıp belirli miktarda su ile karıştırılarak dinlendirmedir. Daha sonra kurutma ve pişirme işlemleri sırasında meydana gelebilecek bozulma ya da çatlamaları önleyebilmek için kilin içine çeşitli katkı maddeleri eklenmektedir. Kum tanecikleri, mika, küçük taşçıklar ve kimi zaman da bitkisel parçacıklar en sık kullanılmış katkı maddeleridir. Söz konusu katkı maddelerinin eklenmesinden sonra, homojen bir şekilde dağılmaları için karıştırılmakta ve oluşturulan hammaddeye çeşitli sıkıştırma yöntemleri uygulanarak içinde hava kabarcığı ve su fazlalığı kalmaması sağlanmaktadır (Higgins, 1967: 6; Chesterman, 1974: 38).

Terrakotta figürinlerin yapımında karşımıza çıkan ilk teknik el ile biçimlendirmedir. En erken örneklerden başlayarak sürekli olarak kullanılmış olan bu teknikte, yapılmak istenilen eser el ile önce bir taslak halinde kabaca şekillendirilmekte, daha sonra da üzerinde çalışılarak tamamlanmaktadır. Ayrıntıların verilmesinde, bazı uzuvlar ya da aksesuarların ana gövdeye sonradan eklenmesi, çizgi, baskı, delme ve boyama gibi çeşitli yöntemler uygulanabilmektedir (Higgins, 1963: 10; Başaran, 1998: 201). Diğer bir teknik, çark ve el ile biçimlendirmenin birlikte kullanıldığı tekniktir. Bu yöntemde en azından gövde çarkta üretilmekte, diğer unsurlar el ile biçimlendirilerek gövdeye eklenmektedir (Chesterman, 1974: 32). Gelişim süreci içerisinde, daha sonra kalıba dökme tekniği ortaya çıkmıştır. Bu teknik, seri üretime imkan sağlayan teknolojik bir ilerleme olarak kabul edilmektedir. Önceleri tek parçalı kalıplar kullanılırken, zamanla çok parçalı kalıplar da kullanılmıştır. Bu teknikte yapılacak eserin önce negatif bir kalıbının hazırlanması gerekmektedir. Söz konusu kalıpların yapımı için çoğunlukla kil tercih edilmekle birlikte taş, metal, alçı ve bazı organik maddeler de kullanılmıştır. Kalıp elde edildikten sonra, kil kalıbın içerisine yerleştirilerek sıkıştırılmakta ve yapılmak istenilen eser ortaya çıkarılmaktadır. Tek parçalı kalıp kullanımında, eserin arka yüzü elle düzeltilebildiği gibi, bir alet vasıtasıyla sıyırma da yapılabilmektedir. Bakın kalıba dökülerek, gövdenin ise el ile biçimlendirilerek yapıldığı örnekler de vardır. Bu teknikte de, istenirse eser elde

edildikten sonra ayrıntılar verilebilmektedir (Higgins, 1954: 4; 1963: 10, 14, 19; 1967: 7). Kalıba dökme tekniğinde, masif yapıda olanların yanı sıra içi boş yapılmış figürinler de üretilmiştir. Bu tür örneklerde, fırınlama sırasında kilin bünyesinde bulunan su nedeniyle figürinin bozulmalara uğramaması için arka kısmında bir buhar deliği açılmıştır. Aynı etkiyi sağlayan figürinin alt kısmının açık bırakılması uygulanan başka bir yöntemdir (Higgins, 1954: 5; 1963: 10-11).

Yapımı tamamlamış bir terrakotta eser son olarak istenirse astarlanmakta ve fırınlanarak pişirilmektedir. Fırınlamadan sonra oluşan renk, hem kullanılan kil hem de pişirilme ortamı ve derecesine göre değişiklik göstermektedir. Kilin rengi alındığı yatak ile bağlantılıdır. Pişirmede ise düşük pişirme derecesi grimsi-siyah tonlara neden olurken, yüksek pişirme derecesi kırmızıya kadar varan canlı tonların elde edilmesini sağlamaktadır. Boyama yapılmışsa, kök veya doğal toprak boyası kullanılmış ve bu işlem çoğunlukla fırınlamadan sonra uygulanmıştır (Richter, 1959: 223; Higgins, 1963: 10-11, 14; Chesterman, 1974: 15).

Geçmiş dönemlere ait figürinlerin ne tür amaçlarla yapıldığı araştırıldığı ise en yaygın kanı dinsel içerikli oldukları yönünde karşımıza çıkmaktadır. Arkeolojik kazılardan elde edilen veriler, kimi zaman tanrı ve tanrıçaların tasvirleri olduklarını, kimi zaman da tanrı ve tanrıçalara adanmış nesneler olduklarını ortaya koymaktadır. Adanma tanrılara yönelik tapınma amaçlı olduğu gibi, yapı veya temel adağı şeklinde de olabilmektedir (Richter, 1959: 216; Higgins, 1963: 9; 1967: 6). Mezar eşyası olarak da kullanılmışlardır (Higgins, 1967: 16; Chesterman, 1974: 18). Bunların yanı sıra çocuk oyuncağı olarak yapılmış örnekler de vardır (Chesterman, 1974: 38). Söz konusu eserler tapınaklar, özel evler veya mezarlardan bulundukları gibi, çöp çukurlarından da ele geçmişlerdir (Higgins, 1963: 9; 1967: 1, 6).

“Oylum Höyük Terrakotta Figürileri” adını taşıyan bu çalışmada, Oylum Höyük kazılarından ele geçmiş Geç Demir Devri’ne (M.Ö. 600-330) ait figürinleri tanımlamak, ne tür bir anlam ifade ettiklerini ortaya koymak, benzerlerinin ele geçtiği Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde yer alan merkezleri saptamak, böylelikle kültürel bağlantıları anlayabilmek amaçlanmıştır.

Konunun ana hatlarının ele alındığı bu giriş bölümünden sonra, ikinci bölümde Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinin coğrafi yapısı tanıtılmış, üçüncü

bölümde de Oylum Höyük'ün içinde yer aldığı Orta Fırat Bölgesi hakkındaki arkeolojik veriler değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölüm Oylum Höyük kazılarına ayrılmıştır. Höyüğün konumu, araştırma tarihçesi ve stratigrafisi üzerinde durularak, bugüne kadar elde edilen verilerin neler olduğu anlatılmıştır.

Beşinci bölümde çalışmanın asıl konusunu oluşturan Oylum Höyük terrakotta figürinleri ele alınmıştır. Buluntular gösterdikleri özelliklere göre gruplara ayrılarak tanımları yapılmış, Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde benzerlerinin bulunduğu merkezler belirlenmiştir. Benzer örnekler verilirken, her buluntu yerinden genellikle bir örnek seçilmiş ve bunlar önce Güneydoğu Anadolu Bölgesi, sonra da Kuzey Suriye Bölgesi olmak üzere kronolojik şekilde sıralanmıştır. Buluntu yerlerinde birden fazla örnek varsa katalog kısmında belirtilmiştir.

Altıncı ve son bölümde ise çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılarak sonuç ortaya konulmuştur.

.

BİRİNCİ BÖLÜM
GÜNEYDOĞU ANADOLU ve KUZEY SURİYE BÖLGELERİNİN COĞRAFİ YAPISI

1.1. GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

Türkiye yüzölçümünün % 9.7'sini oluşturan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, hem kapladığı alan hem de nüfus bakımından en küçük bölgemizdir (Hrt. 1). Bu bölge, Orta Fırat Bölümü ve Dicle Bölümü olmak üzere iki alt bölüme ayrılmaktadır. Orta Fırat Bölümü'nde Gaziantep, Adıyaman ve Şanlıurfa illeri, Dicle Bölümü'nde ise Diyarbakır, Mardin, Batman ve Siirt illeri yer almaktadır (Atalay ve Mortan, 1997: 284)[1].

Güneydoğu Anadolu Bölgesi, batıda Amanos dağlarından doğuda Dicle havzasına ve kuzeyde Güneydoğu Toros dağlarından güneyde Suriye sınırına kadar uzanmaktadır. Bölgeyi kuzeyden kuşatan Güneydoğu Toros dağları, İskenderun Körfezi'ni kuzeydoğudan çevreleyen Amanos dağları ile başlamakta, kuzeydoğuya yönelerek Van Gölü yönünde bir eğim oluşturmaktadır. Bu dağlardan sonra arazi Kuzey Suriye'ye doğru giderek alçalmaktadır.

Orta Fırat ve Dicle bölümleri için sınır, bölgenin orta kesiminde yer alan Karacadağ volkanik kütlesi ile çizilmektedir. Orta Fırat Bölümü'nde Fırat nehrinin kollarının yayıldığı Gaziantep, Şanlıurfa ve Adıyaman platoları geniş düzlük alanlardır. Suriye sınırı boyunca da büyük ovalar uzanmaktadır. Bunlar; Harran (Altınbaşak), Ceylanpınar, Suruç ve Birecik ovalarıdır. Batı kısımda bulunan Kartal dağı bu bölümdeki tek yükseltidir. Dicle Bölümü yer şekilleri bakımından Orta Fırat Bölümü'ne göre daha engebelidir. Kuzey kısmında, Dicle nehrinin kollarının yayıldığı büyük bir çukurluk alan olan Diyarbakır havzası bulunmaktadır. Bunun güneyinde birbirine paralel uzanan Mazıdağı, Mardin ve Midyat dağları "Mardin-Midyat Eşiği" olarak adlandırılan bir yükselti grubu oluşturmaktadır (Atalay ve Mortan, 1997: 262, 284, 289).

Orta Fırat Bölümü'nde karasal Akdeniz iklimi görülmektedir. Batı kısmında Akdeniz iklimi olmasına karşılık, iç kesimlere gidildikçe iklim karasallaşmaktadır.

[1] Kilis il merkezi ve topraklarının büyük bir kısmı Akdeniz Bölgesi içinde bulunmakla birlikte, Oylum Höyük coğrafi ve kültürel açıdan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat Bölümü ile bütünlük göstermektedir.

Dicle Bölümü'nde de karasal iklim vardır. Akdeniz ikliminin özelliği olarak, yaz mevsimi sıcak ve kurak, kış mevsimi ılık ve yağışlı geçmektedir. Karasal iklim özelliği ise yaz mevsiminin sıcak ve kurak, kış mevsiminin soğuk ve yağışlı olmasında kendini göstermektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, bitki örtüsü bakımından en fakir bölgemizdir. Yüksek kesimlerde az olmakla birlikte meşe ormanlarına rastlanılmaktadır. Bölgenin genelinde bozkırlar egemendir (Atalay ve Mortan, 1997: 263-266, 271-272).

Amanos dağları, Anadolu ve Suriye, dolayısıyla da Mezopotamya arasında doğal bir engel oluşturmaktadır. Sedir, servi ve şimşir gibi sağlam ağaçların bulunduğu ormanlara sahip olan bu dağlar, eski dönemlerden itibaren ekonomik ve siyasi nedenlerle Mezopotamya kültürlerinin ilgisini çekmiştir. Bölgede yoğun olarak bulunan sedir ormanlarının "Sedir dağları" olduğu düşünülürse, söz konusu dağların Gılgamış Destanı'na girdiği de söylenebilmektedir (Alkım, 1960: 355). Amanos dağları üzerinde yer alan geçitler de uzak bölgeleri birbirine bağlamaları bakımından büyük önem taşımaktadır. Antik çağ yazarlarının eserlerinde de bahsedilen bu geçitler, Amanos dağlarının güneybatısındaki Beylan geçidi ve kuzeydoğusundaki Aslanlı Bel geçididir. Amanos dağlarının doğusu ile batısı arasında bağlantıyı sağlayan söz konusu geçitler "Suriye kapıları" olarak da adlandırılmaktadır. Bu geçitler aşılarak Kilikya Bölgesi'ne gelindiğinde, başta Tarsus'un kuzeyinde yer alan Gülek boğazı olmak üzere bir takım doğal yollar kullanılarak Anadolu'nun iç kesimlerine de ulaşılabilmektedir (Seton-Williams, 1954: 121; Alkım, 1959: 60-63; 1960: 350-354; 1969a: 280).

Türkiye coğrafyası içerisinde Güneydoğu Anadolu Bölgesi olarak adlandırılan bölge, doğal yapısı gereği aslında sınırlarımız içinde sona ermemektedir. Bu bölge, bir yandan Suriye ve Filistin'e, diğer yandan da Zağros dağlarının etekleri boyunca Basra Körfezi'ne doğru devam eden çok daha geniş bir alanı kaplamaktadır (Erinç, 1980: 66). Güneydoğu Anadolu Bölgesi bu anlamda, "Bereketli Hilal" olarak da adlandırılan Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan topraklardan oluşan Mezopotamya'nın en kuzeydeki kısmıdır (Atalay ve Mortan, 1997: 277).

1.2. KUZEY SURİYE BÖLGESİ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne paralel olarak uzanan Kuzey Suriye Bölgesi'nin kuzey hattı Türkiye-Suriye siyasi sınırı tarafından çizilmektedir. Batıdan Akdeniz,

doğudan Irak, güneyden de Ebu Rucmeyn dağları ve Suriye çölü ile çevrelenmektedir (Hrt. 2).

Kuzey Suriye Bölgesi, Fırat, Balikh ve Habur vadilerinin çevresinde uzanan geniş ovalara sahiptir. Özellikle kuzeydoğu'da yer alan Cezire ovası, tüm Suriye'nin en geniş ovasıdır. Kuzeydoğudaki Abdülaziz dağı ve daha güneyde orta kısımlarda yer alan Bişri dağı bölgenin yükseltileri arasındadır. Lübnan dağlarından doğan Asi nehri de bölgenin batı kesimi boyunca akarak Amik ovasına girmekte ve Akdeniz'e dökülmektedir. Bu kesimde Asi nehrinin geçtiği hatta paralel olarak, nehrin batısında Ensariye ve doğusunda Zaviye dağları yükselmektedir. Deniz kenarı boyunca uzanan dar bir alanda Akdeniz iklimi görülmekle birlikte, geriye kalan geniş topraklarda karasal iklim hüküm sürmektedir. Ensariye dağlarının eteklerinde maki ve çalılıklar, yüksek kısımlarında ise az olmakla birlikte sedir, köknar ve çam ormanları bulunmaktadır. Bölgenin iç ve orta kesimlerinde yarı kurak otlak ve bozkırlar egemendir (Atasoy, 2003: 687-688, 692-693).

Fırat nehrinin Doğu Anadolu Bölgesi içinde kalan kesimi "Yukarı Fırat Bölgesi" olarak adlandırılmaktadır. "Orta Fırat Bölgesi" Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Birecik'in kuzeyindeki Toroslar'ın güneydoğu uzantılarından itibaren başlamakta ve Kuzey Suriye'deki Ramadi'ye kadar olan alanı kaplamaktadır. "Aşağı Fırat Bölgesi" ise Suriye topraklarının daha aşağıda kalan kesimi ile nehrin Irak boyunca aktığı hattı ifade etmektedir (Sanlaville, 1985: 21).

.

İKİNCİ BÖLÜM
ORTA FIRAT BÖLGESİ İLE İLGİLİ ARKEOLOJİK VERİLER

Bölgede yapılan arkeolojik araştırmalar sonucu, Orta Fırat Bölgesi'ndeki yerleşmelerin Paleolitik Devir'den (M.Ö. 500000-14000) itibaren ortaya çıktığı ve bunun Mezolitik Devir'de (M.Ö. 14000-12000) de sürdürüldüğü bilinmektedir (Çiner, 1958: 126-127). İnsanların yerleşik hayata geçerek yaşamaya başladığı Neolitik Devir'de (M.Ö. 12000-5500) de bu süreç devam etmiştir (Algaze, 1992: 426-427). Ardından, Oylum Höyük'ün de ilk kez yerleşime sahne olduğu Kalkolitik Devir'de (M.Ö. 5500-3100), bölgede yerel Kalkolitik kültür ile birlikte, Mezopotamya kökenli Ubeyd (M.Ö. 5000-4000) ve Uruk (M.Ö. 4000-3100) kültürlerinin var olduğu görülmektedir (Özgen, 1990a: 205; 2006: 589-593; Özgen ve Carter, 1991: 259; Özgen ve Helwing, 2001: 106-110; Özgen vd., 1997a: 63-64; 1999: 19-67; 2002b: 14-17; 2003b: 345-348; 2004b: 340). Güney Mezopotamya'da ortaya çıkan ve ilerleyen zaman içerisinde kuzeye doğru yayılan Uruk kültürü, çok sayıda önemli gelişmenin yaratıcısı olmuştur. Bunların en önemlilerinden biri olan yazınının icadı da Geç Uruk Çağı'nda (M.Ö. 3300-3100) gerçekleşmiştir (Algaze, 1993: 1-83; Oates, 1993: 403-422; Sürenhagen, 1993: 57-70; Roaf, 1996: 58-77; Frangipane, 2002: 238-291).

Orta Fırat Bölgesi hakkında yazılı belgeler Erken Tunç Çağı'nın (M.Ö. 3000-2000) ikinci yarısından itibaren bilgi vermeye başlamaktadır. Bu dönemde Kuzey Suriye'de şehir devleti niteliğinde merkezler vardır. En önemlilerinden biri olan *Ebla* (Tell Mardikh), kuzeyde *Karkamış*'tan (Gaziantep-Nizip) güneyde *Hama*'ya ve doğuda Jabbul ovasından batıda Antakya'ya kadar olan bir bölgeye hakim olmuştur. *Ebla*'da yapılan kazılarda açığa çıkarılan M.Ö. 24-23. yüzyıllara ait arşiv, bu merkezin güçlü olduğu dönemlerde tüm Kuzey Suriye'yi ve bölgedeki ticareti kontrol ettiğini ortaya koymaktadır (Pinnock, 1985: 86-92, 137; Archi vd., 1971: 165-169; Dörner, 1990: 121).

Diğer bir önemli şehir devleti de daha güneyde bulunan *Mari*'dir (Tell Hariri). *Mari*'nin etki alanı Habur üçgeninin batısına, Balikh vadisinin güneyine ve Gaziantep'e kadar uzanmıştır (Danti ve Zettler, 1998: 209).

Daha sonra, M.Ö. 24. yüzyılın ortalarında Mezopotamya'da büyük bir imparatorluk kurmuş olan Akkadlar'ın da bu bölge ile ilgilendikleri görülmektedir. Akkad kralları Kuzey Suriye, Güneydoğu Anadolu, Amik ve Klikya'ya kadar uzanan

bölgelere seferler düzenleyerek denetimleri altında tutmaya çalışmışlardır. Akkad kralları Sargon (M.Ö. 2340-2284) ve Naram-Sin'in (M.Ö. 2260-2223) Suriye şehirlerine saldırdığı, Sedir ormanları (Amanoslar) ve Gümüş dağlarına (Toroslar) çıktıkları bilinmekte, bölgedeki geçitleri kullanarak Anadolu'nun daha iç kesimlerine ulaştıkları da düşünülmektedir. Diyarbakır yakınlarında yer alan *Pir Hüseyin*'den ele geçen Naram-Sin'e ait kitabeli zafer steli, Kuzey Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki Akkad hakimiyeti konusunda önemli bir kanıt oluşturmaktadır (Gadd, 1971: 443; Dinçol, 1982: 18-19; Bing, 1985: 11; Westenholz, 1998: 5-13).

M.Ö. 2. binyılın başlarından itibaren, Anadolu ile Mezopotamya arasında güçlü bir ticari organizasyon söz konusudur. Bu organizasyon, Mezopotamya'da bulunan Eski Assur devleti ile Anadolu'da yer alan ticaret merkezleri arasında gerçekleşmiştir. Söz konusu ticaret merkezlerinin büyük olanları "Karum" ve daha küçük olanları "Wabartum" olarak adlandırılmaktadır. Yapılan ticarette, başta Fırat olmak üzere nehirler önemli bir rol oynamıştır. Assur Ticaret Kolonileri adı verilen bu dönem ile birlikte, yazı Anadolu'da da kullanılmaya başlamıştır (Sason, 1969: 163; Sever, 1993: 54-56; Akurgal, 1995: 14-16; Sevin, 2003: 124-135).

M.Ö. 2. binyılın ilk yarısında Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde bir takım yerel krallıklar da bulunmaktadır. *Mari* ve *Alalah*'tan (Tell Açana, Antakya-Amik ovası) ele geçen yazılı belgelerde bölgede yer alan yirmi krallığın adı geçmektedir (Astour, 1969: 389). Söz konusu şehir devletlerinin en önemlilerinden biri *Amurru* kökenli olan *Yamhat Krallığı*'dır. Merkezi *Halpa* (Halep) şehri olan *Yamhat Krallığı*, özellikle Mısır'da Orta Krallık Devri'nin 12. hanedanı ortadan kalktıktan sonra (M.Ö. 1783) siyasi bir güç haline gelmiştir. *Yamhat* kralı Hammurabi bağımsız davranarak *Alalah*'ı zaptetmiş ve bu merkeze oğlu Yarim-Lim'i vali olarak atamıştır. Yarim-Lim, Eski Babil Devri kralı Hammurabi (M.Ö. 1792-1750) ile çağdaştır (Woolley, 1953: 64-65; 1955: 51-52; Sason, 1966: 161; Astour, 1969: 38; Klengel, 1992: 49-64).

Daha sonra Anadolu'da kurulan Hitit devletinin krallarından I. Hattuşili'nin (M.Ö. 1660-1630) *Yamhat Krallığı* ile savaştığı görülmektedir. Eski Hitit dönemine ait M.Ö. 1525 yılına tarihlenen "Telepinu metni", I. Hattuşili'nin Toros geçitleri ve Kilikya üzerinden gelerek *Alalah*'ı yakıp yıktığını ve *Karkamış*'a kadar olan bölgeleri hakimiyeti altına aldığını, daha sonra kral I. Murşili'nin (M.Ö. 1630-1600) de *Halpa*'yı

ele geçirdiğini belirtmektedir (Dinçol, 1982: 29-30; Akurgal, 1995: 26-27, 32; 1997: 57-58, 64).

Hitit İmparatorluk döneminde ise Hititler ile Kuzey Suriye'de kurulmuş güçlü bir krallık olan *Hurri* kökenli *Mitanni* devleti arasında yaşanan çekişmeler sırasında, kral II. Tuthaliya (M.Ö. 1460-1440) da *Halpa*'yı tahrip etmiştir. Bunun ardından I. Şuppiluliuma (M.Ö. 1380-1345), *Mitanni* ülkesini M.Ö. 1366 yılında kendisine bağlayarak *Karkamış* ve *Halpa*'yı Hitit topraklarına katmıştır. I. Şuppililuma oğullarından birine *Karkamış*'ın, bir diğerine de *Halpa*'nın idaresini vermiştir. Sonraki Karkamış kralları da genellikle Hitit kraliyet ailesinden olmuştur (Dinçol, 1982: 33-34, 37-39; Akurgal, 1995: 37-38, 44-46; 1997: 70, 79-81).

Yaklaşık olarak M.Ö. 1200 yıllarında gerçekleşen, "Deniz Kavimleri Göçü" ile birlikte Hitit İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra kurulan Geç Hitit şehir devletlerinin bir kısmı da Orta Fırat Bölgesi'nde yer almaktadır. Bu dönemde bölgeye yeni bir etnik kavim olan *Aramiler (Ahlamu)* de gelmişlerdir. Siyasi karışıklıklardan yararlanan *Aramiler*, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Kuzey Suriye toprakları üzerinde bir takım şehir devletleri kurmuşlardır. Geç Hitit şehir devletleri arasında sayılan bazı merkezlerin halkları da çoğunluk olarak Arami kökenlidir (Dinçol, 1982: 122-124; Sever, 1993: 127-136; Sevin, 2003: 181-182).

Geç Hitit şehir devletlerinin en önemlilerinde biri *Karkamış Krallığı*'dır. Gaziantep ilinin Nizip ilçesinde, Türkiye-Suriye sınırı üzerinde, Fırat nehrinin batı kıyısında bugün Cerablus olarak adlandırılan stratejik bir noktada yer almaktadır. Hititli özellikleri en iyi yansıtan bu merkezi Assurlular *Hatti ülkesi* olarak adlandırmışlardır (Dinçol, 1982: 124-125; Sevin, 2003: 183-184).

Gaziantep ilinin İslahiye yöresinde, Fevzipaşa tren istasyonu yakınlarındaki Zincirli höyüğü Assurlular tarafından *Samal* olarak adlandırılmıştır. Yerli halkın kendilerine *Ya'idi* dedikleri bu merkez, Aramice *Bit-Gabbar* adını da taşımaktadır. Karışık bir nüfus yapısına sahip olmakla birlikte, yönetici sınıf daima *Arami* kökenli olmuştur (Dinçol, 1982: 126-127; Sevin, 2003: 182). Karatepe isimli bir yamaç üzerinde yer alan Yemesek Heykel Atölyesi de İslahiye yöresindedir. Önasya'nın en büyük heykel atölyesi olan bu yerde, şehirlerinin ihtiyaç duydukları heykel ve kabartmalar kaba hatlarıyla işlenmektedir. Bundan sonra taşlar gidecekleri yere

gönderilmekte ve ince işçilik gittikleri yerde yapılmaktadır. Böylece nakil sırasında meydana gelebilecek zararın karşılığı en aza indirgenmektedir. Yesemek heykel atölyesi, M.Ö. 2. binin sonları ile M.Ö. 8. yüzyılın son çeyreği arasındaki beş ya da altıyüz yıllık zaman içinde kullanılmıştır. M.Ö. 9. ve 8. yüzyıllarda *Samal Krallığı*'na bağlıdır (Sevin, 2003: 190).

Bölgede Geç Hitit şehir devletleri arasında sayılan diğer bir krallık da, Adıyaman civarını kapsayan ve merkezi Samsat olan *Kummuh Krallığı*'dır (Dinçol, 1982: 129-130; Sevin, 2003: 185).

Arami şehir devletlerinin en kuvvetlilerinden biri, merkezi *Til Barsip* (Tell Ahmar) olan, *Karkamış*'ın güneyinde kurulmuş *Bit-Adini Krallığı*'dır. Bunun batısında merkezi *Arpad* (Tell Rifad) olan *Bit-Agusi Krallığı* yer almaktadır. Doğuya doğru Habur nehrinin kaynakları civarında, merkezi *Guzana* (Tell Halaf) olan *Bit-Bahiyani Krallığı* bulunmaktadır. Bunun güneyinde Aşağı Habur yöresinde *Bit-Halupe Krallığı* vardır. Daha güneyde merkezi *Hama* olan güçlü *Hamath Krallığı* başlamaktadır. Dicle nehri yöresinde de merkezi *Amedi* (Diyarbakır) olan *Bit-Zamani Krallığı* görülmektedir (Gurney, 2001: 44-45; Sevin, 2003: 182).

Assurlular'ın yeniden güçlendiği Geç Assur Devri'nde (M.Ö. 934-612), Assur kralları Kuzey Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini denetimleri altına alabilmek için bu bölgelere seferler düzenlemişlerdir. Assurlular, özellikle II. Assurnasırpal (M.Ö. 883-859) ile birlikte *Arami* hakimiyetini kırmaya başlamışlardır. II. Assurnasırpal Habur ve Orta Fırat bölgelerindeki *Arami* krallıkları üzerine yürümüş, bunların büyük bir kısmını kendisine bağlayarak savaş tazminatı ödetmiştir. Bu kralın yaptığı seferler sırasında, Amanos dağlarına kadar ulaştığı bilinmektedir (Sever, 1993: 78-84).

III. Shalmaneser (M.Ö. 858-824) da Amanos dağlarına çıkmış, hatta Kilikya içlerine kadar ilerlemiştir. *Aramiler* ile yaptığı savaşlarda da önemli başarılar elde etmiştir. M.Ö. 856 yılında *Til Barsip*'i ele geçirerek *Bit Adini* topraklarını bu dönemde Assurlular'ın en güçlü eyaletlerinden biri olan Şanlıurfa ilindeki *Harran*'a bağlamıştır. Bu dönemde Assurlular Suriye'nin tamamını ele geçirmiş durumda değildir. Güçlü *Arami* krallıkları olan *Damascus* (Şam) ve *Hamath*, Filistin'den Kilikya'ya kadar olan bölgelerdeki oniki küçük krallığı da yanlarına alarak Assurlular'a karşı bir koalisyon

oluşturmuşlardır. III. Shalmaneser söz konusu güce karşı uzun süre mücadele etmesine rağmen kesin bir başarı elde edememiştir (Sever, 1993: 86-88).

Assurlular'ın Suriye seferleri III. Tiglath-Pileser (M.Ö. 745-727) zamanında da devam etmiştir. Batı Suriye'de merkezi *Arpad* olan *Bit-Agusi Krallığı* hem Urartular hem de bir çok Hitit şehir devleti tarafından Assurlular'a karşı desteklenmektedir. III. Tiglath-Pileser, M.Ö. 742-740 yılları arasında *Hama* şehrinden Amanos dağlarına kadar olan bölgeyi işgal etmiş ve sonunda *Arpad*'ı da ele geçirmiştir. Bu güçlü merkezin düşmesi üzerine, içlerinde *Karkamış*'ın da yer aldığı Hitit şehir devletleri Assur kralına savaş tazminatı ödemişlerdir. III. Tiglath-Pileser, M.Ö. 734-732 yılları arasında yaptığı Suriye seferlerinde *Damascus*'u da ele geçirmiştir (Sever, 1993: 96-99).

II. Sargon (M.Ö. 721-705) da çıkan isyanlar üzerine, ilk yıllarında bir Suriye seferi yapmak zorunda kalmış *Arpad, Damascus* ve *Simirra* gibi merkezleri tekrar ele geçirmiştir. Daha sonra M.Ö. 717 yılında *Karkamış*'ı, M.Ö. 711 yılında da *Kummuh, Meliddu* (Malatya) ve *Grurgum* (Maraş) gibi Geç Hitit şehir devletlerini kendisine bağlamıştır (Sever, 1993: 103-105).

M.Ö. 7. yüzyılın sonlarından itibaren, İran'da güçlenmeye başlayan Medler ve Güney Mezopotamya'da egemen olan Geç Babil devleti birlikte hareket ederek Assurlular'ı büyük yenilgilere uğratmışlardır. İyice zayıf düşen Assurlular, M.Ö. 613 yılında başkentlerini Kuzey Mezopotamya'da yer alan Ninive şehrinden *Harran*'a taşımak zorunda kalmışlardır. Yine Medler ile birlikte hareket eden Babil kralı Nabukadnezar, M.Ö. 611 yılında Assurlular'ın son başkenti olan *Harran*'ı da ele geçirerek Geç Assur Devleti'ni tarihten silmiştir (Sever, 1993: 122-126).

Geç Assur Devleti'nin M.Ö. 612-609 yıllarında yıkılmasından sonra Karkamış'ın bir müddet bağımsız kaldığı düşünülmektedir. Kuzey Mezopotamya bir süre sonra Nabukadnezar (M.Ö. 605-562) ve Nabonidus'un (M.Ö. 555-539) önderliğinde Geç Babil Devleti'nin eline geçmiştir (Sever, 1993: 137-143).

Bunun ardından, M.Ö. 539 yılında Geç Babil Devleti de Pers kralı Kyros'un (M.Ö. 558-530) önderliğindeki Akamenit İmparatorluğu tarafından yıkılmış ve Akamenit İmparatorluğu tüm Önasya'ya hakim olmuştur (Sever, 1993: 146-147).

Daha sonra Makedonya kralı Büyük İskender'in (M.Ö. 336-323) M.Ö. 334 yılında başladığı Asya seferi ile birlikte Hellen kültürünün Önasya'ya yayıldığı

görülmektedir. Persler'i Anadolu'da büyük bozgunlara uğratan Büyük İskender, son olarak III. Darius'u (M.Ö. (M.Ö. 335-330) M.Ö. 331 yılında Erbil yakınlarında yenerek Akamenit İmparatorluğu'nu ortadan kaldırmıştır (Mansel, 1988: 437-446; Sever, 1993: 153).

Büyük İskender'in M.Ö. 323 yılında ölümüyle birlikte kurmuş olduğu imparatorluk dağılmış ve "diyadok" adı verilen halef generaller yaklaşık 15 yıl birbirleriyle mücadele etmişlerdir. Bu mücadelelerden sonra varılan anlaşmaya göre, Güneydoğu Anadolu, Suriye ve Mezopotamya toprakları General Seleukos Nicator'un (I. Seleukos, M.Ö. 321-280) egemenliği altına girmiştir (Jones, 1971: 236; Mansel, 1988: 458-464; Sever, 1993: 154). Seleukos Devleti olarak adlandırılan bu Hellen krallığının yönetimi ikiyüz yıl kadar sürmüştür. Seleukoslar, hakim oldukları toprakları "strategos" ünvanlı valiler tarafından yönetilen 25 satraplığa bölmüşlerdir. Süryaniler'in *Urhai* olarak adlandırdıklar, Şanlıurfa'da kurulan *Edessa* da bu satraplıklardan biridir (Segal, 1970: 5). Ayrıca, Assur belgelerinde *Kummuh* olarak geçen ve Adıyaman çevresinden başlayarak Fırat boyunca güneye doğru uzanan bölge Hellenistik dönemde *Kommagene* adını almıştır. Başkentleri Adıyaman yakınlarındaki *Samosata* (Samsat) olan *Kommagene Krallığı*, Seleukos Devleti'ne bağlı vasal bir krallık konumundadır (Jones, 1971: 242). İlerleyen zaman içerisinde, Seleukos Devleti'nin Romalılar ile yaptığı savaşlar sonucu zayıf düşmesi sonucu, kral IV. Antiochos (M.Ö. 175-164) zamanında *Kommagene* bağımsızlığını ilan etmiştir (Jones, 1971: 247; Demircioğlu, 1987: 338, 351). Seleukos Devleti'nin İran'da yaşayan Partlar ile M.Ö. 140 yılında yaptığı savaşı kaybetmesi Mezopotamya'yı kaybetmelerine neden olmuştur (Demircioğlu, 1987: 405-407; Mansel, 1988: 487). M.Ö. 136 yılında *Edessa* çevresi de başkaldırmış ve tarihte *Osrhoene Krallığı* adıyla geçen şehir krallığı kurulmuştur (Rastgeldi, 1971: 7-14).

Daha sonra büyük bir güç haline gelmiş olan Roma İmparatorluğu, M.Ö. 133 yılında Anadolu'yu bir Roma eyaleti olarak topraklarına katmıştır. Romalı General Pompeius Magnus da Seleukos topraklarını işgal etmiş, Amanos dağlarından Filistin'e kadar uzanan tüm bölgeyi Roma İmparatorluğu'nun Suriye eyaleti haline getirmiştir (Demircioğlu, 1987: 405; Mansel, 1988: 488). Bu dönemde bağımsızlığını koruyan *Kommagene Krallığı* için de Romalılar ve Partlar arasında mücadeleler yaşanmıştır. Sonuçta Roma İmparatoru Vespasianos (M.S. 69-79) M.S. 74 yılında *Kommagene*'yi

Roma'nın Suriye eyaletine katmıştır (Akşit, 1987: 145-146; Mansel, 1988: 490). *Osrhoene Krallığı* da işgal edilmiş, bu krallık Roma İmparatorluğu'nun vasalı olarak M.S. 242 yılına kadar varlığını sürdürmüştür (Segal, 1970: 22; Rastgeldi, 1971: 19-20).

M.Ö. 1. yüzyılda kurulan Kommagene Krallığı'nın kısa süreli yönetiminden sonra, M.S. 72'de Roma İmparatorluğu'nun Suriye Eyaleti'ne bağlanmıştır. Kilis Roma İmparatorluğu döneminde *Cilizia sive Urmagiganti* adıyla geçmektedir. Roma İmparatorluğu'nun M.S. 395 yılında ikiye ayrılmasından sonra da, bu topraklar Doğu Roma İmparatorluğu adıyla da anılan Bizans'ın payına düşmüştür. Bölge daha sonra İslami dönemlerde de yoğun bir yerleşime sahne olmuştur (Özgen, 1987: 240).

.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
OYLUM HÖYÜK KAZILARI

3. 1. KONUM

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki en büyük arkeolojik merkezlerden biri olan Oylum Höyük Kilis ilinin Oylum mahallesindedir. Gaziantep'i Kilis'e bağlayan karayolunun 53. km sinde ve yolun güneyinde bulunmaktadır (Hrt. 3-4). Halep'e 55 km mesafededir. Kuzey-güney doğrultusunda uzanan höyük, 22 ve 37 m lik iki yükselti ve bunları bağlayan bir boyundan oluşmaktadır. Yaklaşık 22 m yüksekliğinde ve 460 x 370 m boyutlarında olup 17 hektarlık bir alan kaplamaktadır. Batısında bugün neredeyse kurumuş durumda olan Akpınar deresi bulunmaktadır. Höyüğün güney ve güneydoğu kesimleri modern yerleşim alanı içindedir. Doğu ve batı kesimlerinde de tahribatlar vardır (Özgen, 1987: 241, res. 2-5; 1989a: 95, res. 1-2; Özgen vd., 1996: 183; Helwing ve Özgen, 2003: 157).

Oylum Höyük'ün güney yükseltisi üzerinde, Hz. Muhammed'in katibi olduğu söylenen Yusuf İzzettin'in yatırı bulunmaktadır. Bu mezar, özellikle Nisan ve Mayıs aylarında ziyaret edilmekte ve kurbanlar kesilmektedir (Özgen, 1987: 241).

Oylum Höyük, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Suriye arasında yer alan önemli bir doğal ticaret yolu üzerinde bulunmaktadır. Söz konusu yol, Suriye'deki Halpa'dan (Halep) başlayarak kuzeye doğru devam etmekte ve Kilis üzerinden Gaziantep'e ulaşmaktadır (Özgen, 1987: 240, res. 1; Özgen ve Carter, 1991: 259). Orta Assur Devri krallarından I. Tiglathpileser (M.Ö. 1112-1074) zamanına ait *Ninive*'den ele geçen bir belgede "ki-li-za kenti … dan krala" şeklinde bir hitap bulunmaktadır (Bezold, 1893: envanter no: K. 13073). Söz konusu metinde adı geçen "ki-li-za" bugünkü Kilis olabilir (Özgen, 1987: 240).

3.2. ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Orta Fırat Bölümü'nde yapılan ilk arkeolojik araştırmalar, 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başları arasında gerçekleştirilmiştir. Bunlar, 1882-1894 yıllarında Almanlar'ın kazdığı Zincirli (Gaziantep-İslahiye), 1907-1912 yıllarında İngilizlerin kazdığı Sakçagözü (Gaziantep-İslahiye) ve 1911-1914 ve 1920 yıllarında yine İngilizler'in kazdığı Karkamış'tır (Gaziantep-Nizip). Daha sonra U. B. Alkım bölgeye

yönelerek, Gaziantep-İslahiye yakınlarında 1958 yılında Yesemek, 1959 yılında Tilmen Höyük ve 1960 yılında Gedikli Karahöyük'te kazı ve yüzey araştırmalarına başlamıştır (Özgen, 1987: 240; 1990b: 21-22).

Oylum Höyük ilk kez 1968 yılında U. B. Alkım tarafından gerçekleştirilen bir yüzey araştırması sırasında tespit edilmiştir (Alkım, 1969a: 280-289; 1969b: 39-42). Aynı yıl içerisinde, bölgenin tarihi coğrafyası hakkında araştırmalar yapan bir İtalyan ekibi'nin yaptığı yüzey araştırması sırasında da ziyaret edilmiştir (Archi vd., 1971: 87 vd., no. 153, şek. 179). 1985 yılında E. Özgen tarafından daha kapsamlı bir yüzey araştırması yapılmış ve höyüğün modern köy yerleşmesi tarafından tahrip edildiği görülmüştür (Özgen, 1987: 241; 1990b: 22-23). Söz konusu tahribatı önlemek amacıyla, yine E. Özgen tarafından 1987 yılında bir kurtarma kazısı olarak başlayan çalışmalar, daha sonra bilimsel kazı haline dönüştürülerek devam etmiştir (Özgen, 1989a: 95-96). Oylum Höyük kazıları günümüzde de sürdürülmekte, ayrıca kazı ekibi tarafından Kilis ilinde yüzey araştırmaları da yapılmaktadır (Özgen vd., 2002a: 217-228; 2003b: 151-157; 2004a: 87-94; Engin, 2008a: 93-108; 2008b: 101-118).

3.3. STRATİGRAFİ

Oylum Höyük'te yapılan arkeolojik kazılar, tahribatın en yoğun görüldüğü doğu yamacında başlatılmış, daha sonra güney ve kuzey yükseltileri ile batı ve güney yamaçlarında da çalışılmıştır. Elde edilen veriler, höyüğün Kalkolitik Devir'den (M.Ö. 5500-3100) başlayarak günümüze kadar uzanan kesintisiz bir yerleşime sahne olduğunu ortaya koymaktadır. Höyükten ele geçen buluntuların, özellikle Kuzey Suriye, Amik ovası ve İslahiye Bölgesi'nde yer alan merkezlerin buluntuları ile yakın benzerlik gösterdiği belirlennmiştir (Özgen ve Helwing, 2003: 70-76).

Oylum Höyük'te açığa çıkarılan ilk kültür evresi Kalkolitik Devir'e aittir. Bir tabaka olarak açığa çıkarılamamış olmakla birlikte, en erken veriler Halaf döneminin (M.Ö. 5500-5000) varlığını ortaya koymaktadır (Özgen ve Helwing, 2003: 70-71). Saptanan tabakalara bakıldığında ise daha eski yerleşim katları, yerel Kalkolitik ve Post Ubeyd (Ubeyd: M.Ö. 5000-4000) kültürlerinin özelliklerini gösterdiği belirtilmektedir. Söz konusu döneme ait basit toprak ve çömlek mezarlar da açığa çıkarılmıştır. Kalkolitik Devir'in daha geç yerleşim katları ise Geç Uruk Çağı (M.Ö. 3500-3100) ve

Geç Uruk Çağı ile Erken Tunç Çağı'nı birbirine bağlayan geçiş evresi özellikleri göstermektedir (Özgen, 1990a: 205; 2006, 589-593; Özgen ve Carter, 1991: 259; Özgen ve Helwing, 2001: 75-76, 82-83, 92-94; 2003: 63-66; Özgen vd., 1997a: 63-64; 1999: 19-67; 2002b: 14-17; 2003a: 345-348; 2004b: 340).

Erken Tunç Çağı, Erken Tunç Çağı I-II (M.Ö. 3100-2500. Özgen, 1989b: 369-371; Özgen ve Helwing, 2001: 71-74, 82-83; 2003: 66) ve Erken Tunç Çağı III-IV (M.Ö. 2500-2000. Özgen vd., 1995: 97-98; 1997b: 194-195; 2001: 224; Özgen ve Helwing, 2001: 71-74, 82-83; 2003: 67) olmak üzere ikiye ayrılarak değerlendirilmiştir. Tahrip edilmiş olmakla birlikte, Erken Tunç Çağı'nın sonları ve Orta Tunç Çağı'nın başlarına tarihlendirilen ve benzerleri Kuzey Suriye Bölgesi'nden tanınan bir oda mezar (hipoje) bu dönem için önem taşımaktadır (Özgen, 1989a: 96-97; 1990a: 204-205). Ayrıca, höyüğün doğusundan başlayarak güneydoğusuna doğru gelişim gösteren bir mezarlık alanı da söz konusudur. Basit toprak, çömlek ya da pitos mezar şeklinde karşımıza çıkan bu mezarlar, yine Erken Tunç Çağı'nın sonları ve Orta Tunç Çağı'nın başlarına tarihlendirilmektedir (Özgen ve Carter, 1991: 262-264; Özgen, 1993: 467-472; Özgen vd., 2001: 226-227; Engin, 2008b: 101-118).

Sonraki kültür evreleri Orta Tunç Çağı (M.Ö. 2000-1500. Özgen vd., 1996: 185; 1997b: 193; 2001: 224-226; 2002b: 13-14; 2009: 145-146; Özgen ve Helwing, 2001: 65-71, 76-81, 83-92; 2003: 67-68; Özgen ve Engin, 2010: 8-10), Geç Tunç Çağı (M.Ö. 1500-1200. Özgen vd., 1997b: 193; Özgen ve Helwing, 2003: 69; Özgen ve Engin, 2010: 4, 7-8), Erken Demir Devri (M.Ö. 1200-800. Özgen vd., 1996: 184; 1997b: 190-193; Özgen ve Helwing, 2003: 69; Özgen ve Engin, 2010: 3-4), Orta Demir Devri (M.Ö. 800-600. Özgen vd., 2009: 143), Geç Demir Devri (M.Ö. 600-330. Özgen dv., 1995: 96; 1996: 186; 2004b: 340-341; 2009: 143; 2010: 2-3, 5-7), Hellenistik Devir (M.Ö. 330-30. Özgen vd., 1995: 97; 1996: 184; 2004b: 340-341; 2009: 142; Özgen ve Helwing, 2003: 69) ve Roma Devri (M.Ö. 30 - M.S. 395. Özgen vd., 2004b: 340; 2006: 367-368; 2009: 140-142, 146-147; Özgen ve Engin, 2010: 2, 4-5, 10-12) olarak birbirini izlemektedir. Hellenistik Devir için, Büyük İskender ve diğer bazı krallar zamanına tarihlendirilen, drahmi ve tetra drahmiler içeren gümüş sikkelerden oluşan bir define önem taşımaktadır (Özgen ve Carter, 1991: 259).

Oylum Höyük'te yer alan tüm bu kültür katlarına ek olarak, höyüğün yaklaşık 200 m kadar güneybatısında, M.S. 6. yüzyıla tarihlendirilen Bizans Devri'ne ait bir bazilika da açığa çıkarılmıştır. Söz konusu bazilikanın tabanı, geometrik ve bitkisel motifler kullanılarak yapılmış mozaik döşemelidir. Bu bazilika alanı, aynı zamanda sarkofaj, taş-tuğla sanduka ve basit toprak mezarların açığa çıkarıldığı bir mezarlık alanı olarak da kullanılmıştır (Özgen vd., 2001: 227; 2002b: 17-18; 2006a: 368-378; 2008: 411-426; Özgen ve Helwing, 2003: 70).

.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
OYLUM HÖYÜK TERRAKOTTA FİGÜRİNLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

Oylum Höyük kazılarında 1995-2010 yılları arasında ele geçen terrakotta figürinler, kadın figürinleri, süvari figürinleri, erkek figürini başı ve at figürini başları olmak üzere dört ana grup altında toplanmaktadır. Ancak, erkek figürini başı ve at figürini başları da aslında süvari figürinlerine ait olması gereken parçalardır. Çalışma kapsamında değerlendirilen 27 örnekten 13'ü kadın (Lev. 1.1, 1.2, 3.1, 3.3, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 6.1, 6.3, 6.4, 6.5, 7.1), 3'ü süvari (Lev. 8.1, 8.2, 8.3a-b), biri erkek figürini başı (Lev. 12.1a-b) ve 10'u at figürini başlarıdır (Lev. 12.2a-b, 12.3a-b, 13.1, 13.2a-b, 13.3, 14.3a-b, 15.1a-b, 15.2, 15.3, 15.4). Kadın figürinleri tek parçalı kalıp tekniği kullanılarak yüksek kabartma olarak şekillendirilmiş, diğerleri ise el ile biçimlendirilmişlerdir. Söz konusu eserlerin hepsi ince kalitede bir hamur yapısına sahiptir.

4.1. KADIN FİGÜRİNLERİ

13 kadın figürini içinde 6 örnek elleriyle göğüslerini tutmakta (Lev. 1.1, 1.2, 3.1, 3.3, 4.5, 4.6) ve 3 örnek de ellerinde bir nesne tutmaktadır (Lev. 5.1, 5.2, 6.1). Sadece belden aşağı kısımları korunan 2 (Lev. 6.3, 6.4) ve başları ele geçen 2 (Lev. 6.5, 7.1) örnekte ise ellerin pozisyonu belirsizdir. Söz konusu örneklerin büyük bir kısmı estetik bir anlayış ile yapılmışlardır[2].

Ellerle göğüslerin tutulması, kökeni çok eski devirlere uzanan bir tasvir biçimi olması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Bu duruş pozisyonunun ilk örnekleri, Üst Paleolitik Devir'in (M.Ö. 40000-14000) başlarından itibaren ortaya çıkan "Venüs heykelcikleri"nde görülmektedir. İri bir vücut yapısı gösteren çoğunlukla çıplak tasvir edilmiş bu heykelciklerde, eller genellikle göğüs üzerinde kavuşturulmuş ya da

[2] Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Oylum Höyük'ün yanı sıra Akarçay Höyük (Deveci, 2004), Deve Höyük (Moorey, 1980), Harabebezikan (Alp ve Tekinalp, 2001), Mezraa Höyük (Yalçıklı ve Tekinalp, 2004), Mezraa-Teleilat (Karul vd., 2001; Kamış, 2005), Şaraga Höyük (Sertok ve Kulakoğlu, 2001) ve Tilbeş Höyük (Fuensanta ve Mısır, 1998) kadın figürinlerinlerinin ele geçtiği merkezler arasındadır. Bunların dışında Hacınebi, Tille Höyük ve Titriş Höyük'ten ele geçtiği bilinen kadın figürinleri yayınlanmamıştır (Alp ve Tekinalp, 2001: 387).

göğüsleri tutar vaziyette yapılmıştır. Söz konusu heykelcikler, özellikle bereketliliği artırma ve insanların çoğalma isteği ile bağlantılı olduğu kabul edilen "Ana Tanrıça = Magne Mater" kültünün tasvirleridir (Kansu, 1946: 192; Yalçınkaya, 1971-72: 204).

Üst Paleolitik Devir boyunca görülen Ana tanrıça heykelcikleri, Mezolitik Devir'de (M.Ö. 14000-12000) önemini kaybetmiş gibi gözükse de, daha sonra Neolitik Devir'de (M.Ö. 12000-5500) tüm Önasya'da çok kuvvetli bir biçimde yeniden ortaya çıkmıştır (Yalçınkaya, 1971-72: 206-208). Anadolu'da özellikle Çatal Höyük ve Hacılar, çok sayıda Ana tanrıça heykelciğinin ele geçtiği merkezlerdir. Bu heykelciklerin bazıları, yine elleriyle göğüslerini tutar vaziyette yapılmışlardır (Mellaart, 1967: 178-203; 1970: 166-176, 182-184; 1975, 106-107, 114). Ana tanrıça ile ilgili tasvirler, Kalkolitik Devir'de (M.Ö. 5500-3000) ve Erken Tunç Çağı'nda (M.Ö. 3000-2000) da devam etmiştir. Ana tanrıça inanışı, çok tanrılı dinlerde de önemini korumuştur. Çok tanrılı din anlayışı Mezopotamya'da Geç Uruk Çağı'nda (M.Ö. 3500-3100) ortaya çıkmış ve Anadolu'da da Assur Ticaret Kolonileri Çağı'nda (M.Ö. 1850-1750) benimsenmiştir. Anadolu'da bu dönemde Kültepe'den ele geçen fildişi bir kadın heykelciği de çıplak ve elleriyle göğüslerini tutar vaziyette yapılmıştır (Kulaçoğlu, 1992: 113). Bundan sonra, tek tanrılı dinlere kadar olana süreçte, hemen hemen her kültürün inanışlarında Ana tanrıçanın özelliklerini taşıyan birer tanrıçanın bulunduğu görülmektedir. Aşk ve savaş tanrıçaları olmaları, Venüs yıldızı ile ilişkilerinin bulunması, bereket ve doğurganlığı temsil etmeleri bu tanrıçaların ortak özelliğidir. Mezopotamya'da Sumerler'de İnanna, Akkadlar ve sonrası Sami kavimlerinde İştar, Suriye ve Filistin'de Astarte (Ashtoreth), Anadolu'da Frigler'de Kybele, Yunanlılar'da Afrodit ve Romalılar'da Venüs ana tanrıça ile ilişkili tanrıçalardır (Black ve Gren, 2003: 112-115; Çığ, 2005: 27-28).

Diğer yandan, çıplak ya da giyinik durumda, ayakta durur vaziyette cepheden gösterilmiş, kalıp tekniği kullanılarak yapılmış yüksek kabartma kadın tasvirleri Suriye ve Filistin bölgelerinde "Astarte levhaları" olarak adlandırılmaktadır. Bu tür eserler, güney Mezopotamya'da Akkad Devri'nin (M.Ö. 2350-2150) sonlarından itibaren ortaya çıkmıştır. Orta Tunç Çağı'nda (M.Ö. 2000-1500) Suriye, Filistin ve Mısır bölgelerinde de üretilmiş, Geç Tunç Çağı'nda (M.Ö. 1500-1200) daha da yaygınlaşmıştır (Auerbach, 1994: 74-76; Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: 75; Moorey, 2002: 203). Erken Demir Devri (M.Ö. 1200-800) ve Orta Demir Devri'nde (M.Ö. 800-600) popülerlikleri devam

etmiştir. Geç Demir Devri (M.Ö. 600-330) ya da Akamenit dönemine (M.Ö. 539-330) gelindiğinde, çıplak tasvirlerin yanı sıra giyinik tasvirlerin de yapıldığı görülmektedir. Bu yeni özelliğin daha çok Yunan kültürü ile bağlantılı olduğu düşünülmekle birlikte, Akamenit etkisi olabileceği düşüncesi de vardır (Riis, 1949: 76; Nisyiyama ve Yoshizawa, 1997: 82; Moorey, 2002: 206-207). Söz konusu eserlerin üretimi Hellenistik Devir'de (M.Ö. 333-30) de sürmüş, zaman içerisinde tek parçalı kalıp tekniğinin yerine çok parçalı kalıp tekniği tercih edilmiştir (Pruss, 2000: 52).

Bu tür eserlerin tipolojisi konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında ise çoğunlukla tasvirlerin çıplak ya da giyinik olmasının temel hareket noktası olarak benimsendiği görülmektedir (Riis, 1949: 76-77; Stucky, 1983: 55-58; Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: 81). Buna karşılık, kolların duruş pozisyonunun esas alındığı bir çalışma da vardır (Abu Assaf, 1996: 52-57).

Oylum Höyük terrakotta kadın figürinlerinde, ayırt edici en önemli nokta ellerin pozisyonu olduğu için ikinci görüş ile bağlantılı bir ayrıma gidilmiştir. Oylum Höyük örnekleri, "Elleriyle Göğüslerini Tutan Kadın Figürinleri" ve "Ellerinde Bir Nesne Tutan Kadın Figürinleri" olmak üzere iki gruba ayrılmış, "Ellerininin Pozisyonu Belirlenemeyen Kadın Figürinleri" de üçüncü bir grup oluşturmuştur. Daha sonra "Elleriyle Göğüslerini Tutan Kadın Figürinleri", "Elleriyle Göğüslerini Tutan Çıplak Kadın Figürinleri" ve "Elleriyle Göğüslerini Tutan Giyinik Kadın Figürinleri" olarak ikiye ayrılmıştır. "Ellerinde Bir Nesne Tutan Kadın Figürinleri" nde ise her iki örnek de giyinik olduğundan ikinci bir ayrım yoktur.

4.1.1. Elleriyle Göğüslerini Tutan Kadın Figürinleri

6 örneği bulunan elleriyle göğüslerini tutar vaziyette yapılan kadın figürinleri grubunda, 2 örnek çıplak (Lev. 1.1, 1.2) ve 4 örnek giyinik (Lev. 3.1, 3.3, 4.5, 4.6) olarak tasvir edilmiştir.

4.1.1.1. Elleriyle Göğüslerini Tutan Çıplak Kadın Figürinleri

Figürinlerinin ilk örneği yuvarlak vücut hatlarına sahiptir (Lev. 1.1). Başı boyundan, bacakları ise diz kapaklarından itibaren kırıktır. Vücuda yapışık olarak

uzanan kollar dirseklerden kırılmış ve eller göğüsleri alttan kavramıştır. Göbek şişkindir, göbek çukuru da gösterilmiştir. Kasık çizgileri belirgindir. Bacaklar birbirine bitişiktir.

Önceki figürine (Lev. 1.1) çok benzeyen ikinci figürin de yuvarlak vücut hatlıdır (Lev. 1.2). Başı boyundan, gövdesi de bel hizasından itibaren kırıktır. Vücuda yapışık olarak uzanan kollar dirseklerden kırılmış ve eller göğüsleri alttan kavramıştır. Farklı olarak, göbek çok şişkin değildir. Boynunda da silindirik biçimli tanelere sahip bir kolye vardır.

Lev. 1.1 ve Lev. 1.2'deki kadın figürinlerine benzeyen örnekler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 1.3), Akarçay Höyük (Lev. 1.4) ve Harabebezikan (Lev. 1.5), Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Neirab (Lev. 1.6), Tell Halaf (Lev. 1.7), Ain Dara (Lev. 1.8), Tell Abou Danne (Lev. 2.1), Hama (Lev. 2.2), Ras Shamra (Lev. 2.3), Tell Mastuma (Lev. 2.4), Al Mina (Lev. 2.5), Tell Nebi Mend (Lev. 2.6) ve Til Barsip'ten (Lev. 2.7) bulunmuştur[3]. Verilen bu örnekler arasında genel olarak M.Ö. 1. binyıla yerleştirilenler ve Hellenistik Devir'e (M.Ö. 330-30) ait olanlar da görülmekle birlikte, büyük bir kısmı Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmektedir.

4.1.1.2. Elleriyle Göğüslerini Tutan Giyinik Kadın Figürinleri

İlk figürinde göğüslerden itibaren gövdenin alt kısmı kırıktır (Lev. 3.1). Dağınık topuz şeklinde olan saç modelinde, önde alın hizasında olan saçlar kabarık biçimde işlenmiş, kulakları açıkta bırakarak omuzlara dökülmüştür. Olasılıkla bir saç bandı takmıştır. Belirgin bir kaş kemerine sahiptir. Gözler iri badem şeklindedir. Burun ve ağız küçük, kulaklar yüz ile orantılı büyüklüktedir. Boynunda silindirik biçimli tanelere sahip bir kolye bulunmaktadır. Figürinin üzerinde ne olduğu anlaşılamayan sade bir giysi vardır. Vücuda yapışık olarak uzanan kollar dirseklerden kırılmıştır ve eller olasılıkla göğüsleri tutmaktadır.

[3] Verilen örneklere ek olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Mezraa-Teleilat'tan ele geçmiş bu tipte yayınlanmamış figürinler de vardır (Kamış, 2005: lev. 10.3-4, 11.1, 3. Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar).

Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürinleri arasında, sade bir kıyafet ile tasvir edilmiş örnekler nadirdir. Baş kısmı tam aynı olmamakla birlikte, Lev. 3.1'deki kadın figürininin en yakın benzeri Geç Demir Devri'nde (M.Ö. 600-330) Kuzey Suriye Bölgesi'nde yer alan Al Mina'dan (Lev. 3.2) ele geçmiştir.

İkinci figürinin başı ve ayaklarının büyük bir kısmı kırıktır (Lev. 3.3). Vücuda yapışık olarak uzanan kollar dirseklerden kırılmış ve eller göğüsleri alttan kavramıştır. Figürinin üzerinde ilginç bir giysi bulunmaktadır. Vücudun üst kısmında, yakalı, kısa kollu ve sık plili bir tunik, alt kısmında da yine sık plili uzun bir eteklik vardır. Etekliğin ön kısmında da, bele takılmış dizkapaklarının altına kadar inen bir önlük-kuşak bulunmaktadır. Üst giysinin alt yarısında, kırmızı renkte içleri noktalı üç adet üçgen motifinden oluşan boya bezemeler görülmektedir.

Lev. 3.3'deki kadın figürininin giyindiği kıyafet açısından yayınlarda tam bir benzerine rastlanılmamıştır. Sık plili uzun eteklik giyinmiş ve çok daha ince yapıda kuşak takmış bir dereceye kadar benzer örnekler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Şaraga Höyük (Lev. 3.4), Akarçay Höyük (Lev. 3.5) ve Harabebezikan (Lev. 3.6), Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Ain Dara (Lev. 4.1), Ebla (Lev. 4.2), Ras Shamra (Lev. 4.3) ve Tell Mastuma'dan (Lev. 4.4) bulunmuştur[4]. Verilen bu örnekler arasında genel olarak M.Ö. 1. binyıla yerleştirilenler ve Hellenistik Devir'e (M.Ö. 330-30) ait olanlar da görülmekle birlikte, büyük bir kısmı Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmektedir.

Üçüncü figürinin başı ve dizlerinden aşağıda kalan kısmı kırıktır (Lev. 4.5). Vücuda yapışık olarak uzanan kollar dirseklerden kırılmış ve eller göğüsleri alttan kavramıştır. Göbek şişkinliği belli olmaktadır. Vücudun üst kısmında ne tür bir giysi olduğu anlaşılamamaktadır. Altında ise beli büzgülü, olasılıkla uzun tipte pilili bir eteklik vardır. Yerleştirildiği zeminin iki yanı da kertiklidir.

Lev. 4.5'deki kadın figürininin ön kısmında bele takılı bir kuşak bulunmamakla birlikte, uzun plili bir eteklik giyinmiş olmasından dolayı, Lev. 3.3'deki kadın figürini ile ilgili olarak verilen benzer örnekler bu kadın figürini için de geçerlidir.

[4] Verilen örneklere ek olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Mezraa-Teleilat'tan ele geçmiş bu tipte yayınlanmamış figürinler de vardır (Kamış, 2005: lev. 12.3-4. Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar).

Dördüncü figürinin baş kısmı kırıktır (Lev. 4.6). Kötü bir kalıplama ürünü olması nedeniyle diğer figürinlere göre daha stilize bir yapıdadır. Vücuda yapışık olarak uzanan kolların dirseklerden kırıldığı ve ellerin göğüsleri alttan kavradığı görülmektedir. Üzerinde uzun bir kıyafet bulunmakla birlikte, bunun ne tür bir giysi olduğu anlaşılamamaktadır. Elbise eteğinin altında kalan ayaklar gözükmemektedir.

Lev. 4.6'daki kadın figürininin yayınlarda benzerine rastlanılmamıştır.

4.1.2. Ellerinde Bir Nesne Tutan Kadın Figürinleri

Ellerinde bir nesne tutar vaziyette yapılmış kadın figürinleri grubunda 3 örnek (Lev. 5.1, 5.2, 6.1) vardır.

İlk figürinin belden aşağıda kalan kısmı kırıktır (Lev. 5.1). Yuvarlak ve dolgun yüzlüdür. Gözleri badem şeklinde işlenmiştir. Burun ve ağız belirgin yapılmış olmakla birlikte aşınmıştır. Her iki eliyle göğüsleri hizasında tef olması gereken bir nesne tutmaktadır. Başı alın hizasından başlayarak kapatan uzun bir örtü aşağıya doğru giderek kollara kadar uzanmaktadır.

İkinci figürin de önceki figürin ile aynı özellikleri taşımaktadır (Lev. 5.2). Yüz kısmı daha iyi korunmuş olmakla birlikte, bel hizasının biraz üstünden kırılmıştır.

Lev. 5.1 ve Lev. 5.2'deki kadın figürinlerinin en yakın benzerleri; Kuzey Suriye'de Til Barsip (Lev. 5.3) ve Ürdün'de Tharros'tan (Lev. 5.4) tanınmaktadır. Söz konusu tefi sol omuz hizasında tutan bir başka örnek de yine Ürdün'de Tell es-Saidiyeh'ten (Lev. 5.5) ele geçmiştir. Bunlar sırasıyla Hellenistik Devir'e (M.Ö. 330-30), Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) ve Orta Demir Devri'ne (M.Ö. 9-8. yüzyıllar) tarihlendirilen eserleridir.

Üçüncü figürinin başı ve belden aşağıda kalan kısmı kırıktır (Lev. 6.1). Saçları omuzlarına dökülmektedir. Üzerinde boyun ve bilek kısımlarındaki kenarları kabarık olan uzun kollu bir giysi vardır. Vücuda yapışık olarak uzanan kollar dirseklerden kırılmış ve eller göğüslerin hemen altında ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir nesneyi tutar vaziyette yapılmıştır. Üzerinde kırmızı ve siyah renkte boya izleri görülmektedir.

Lev. 6.1'deki kadın figürininin ellerinde ne tuttuğu tam olarak anlaşılamadığından, benzerlerini saptamak zordur. Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde, Geç Demir Devri'nde (M.Ö 600-330) yaygın olarak görülen bazı figürinler ellerinde bitki-çiçek tutar vaziyette tasvir edilmiştir (Örneğin Lev. 3.4 ve Lev. 4.3). Ancak bu örnekler söz konusu nesneyi tek elleriyle ve göğüsleri üzerinde tutmaktadır. Oylum Höyük figürini ile benzetilebilecek en yakın örnek, Batı Anadolu Bölgesi'nde Assos Batı Nekropolü'nden ele geçmiş M.Ö. 5. yüzyılın ortalarına tarihlendirilen bir kadın protomu olarak karşımıza çıkmaktadır. Oldukça uzak kalan bu bölgedeki eser her iki eliyle birer krotalon (çalpara) tutmaktadır (Lev. 6.2).

5.1.3. Ellerinin Pozisyonu Belirlenemeyen Kadın Figürinleri

Belden aşağı kısımları korunmuş 2 adet (Lev. 6.3, 6.4) ve başları ele geçmiş 2 adet (Lev. 6.5, 7.1) olmak üzere, toplam 4 örnekte ellerin pozisyonu belirsizdir.

İlk figürinin belden yukarıda kalan kısmı ve ayakları kırıktır (Lev. 6.3). Lev. 1.1'de yer alan figürine çok benzemektedir. Yuvarlak vücut hatlarına sahiptir. Göbek şişkinliği belli olmaktadır. Kasık çizgileri belirgindir. Bacaklar birbirine bitişiktir.

Önceki figürin ile benzer anlayışta olan ikinci figürinin de belden aşağı kısmı korunmuştur (Lev. 6.4). Yuvarlak vücut hatlarına sahiptir. Bacaklar birbirine bitişiktir. Diz kapakları da belirtilmiştir. Ayaklar ayrıntılar verilmeksizin küçük birer çıkıntı halinde işlenmiştir.

Lev. 1.1'deki kadın figürini ile ilgili olarak verilen benzer örnekler, Lev. 6.3 ve Lev. 6.4'deki parçalar için de geçerlidir.

Üçüncü figürinin sadece baş kısmı korunmuştur (Lev. 6.5). Lev. 5.1-2'de yer alan kadın figürinlerine çok benzemektedir. Sözü edilen figürinler gibi yuvarlak ve dolgun yüzlüdür, ancak daha orantısız işlenmiştir. Badem şeklindeki gözler yüzün büyük bir kısmını kaplamaktadır. Burun da iri yapılmıştır. Buna karşılık ağız küçük bir yapıdadır. Baş üzerinde görülen örtü daha sıkı sarılmıştır.

Lev. 6.5'deki kadın figürinine benzeyen aynı şekilde kırık bir kadın figürini başı, Geç Demir Devri'nde (M.Ö. 600-330) Kuzey Suriye Bölgesi'nde yer alan Til Barsip'ten (Lev. 6.6) ele geçmiştir[5].

Dördüncü örneğin de sadece baş kısmı korunmuştur (Lev. 7.1). Başında yukarıya doğru yükseldiği anlaşılan yuvarlak bir başlık vardır. Gözleri badem şeklindedir ve ince yüz hatlarına sahiptir.

Lev. 7.1'deki kadın figürini başına benzeyen örnekler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Tilbeş Höyük (Lev. 7.2), Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Tell Sukas (Lev. 7.3), Ras Shamra (Lev. 7.4), Tell Halaf (Lev. 7.5), Tell Mastuma (Lev. 7.6), Tell Abou Danne (Lev. 7.7), Ebla (Lev. 7.8) ve Tell Nebi Mend'ten (Lev. 7.9) bulunmuştur[6]. Verilen bu örnekler arasında Orta Demir Devri'ne (M.Ö. 800-600) ve Hellenistik Devir'e (M.Ö. 330-30) ait olanlar da yer almakla birlikte, büyük bir kısmı Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmektedir.

4.2. SÜVARİ FİGÜRİNLERİ

Oylum Höyük kazılarından ele geçmiş 3 örneği (Lev. 8.1, 8.2, 8.3a-b) bulunan süvari figürinleri Güneydoğu Anadolu, Suriye, Filistin, Mezopotamya ve Kıbrıs bölgelerinde yaygın olarak görülen bir buluntu grubudur[7]. Genellikle "Pers süvarileri" olarak adlandırılan bu eserlerin Akamenit etkisini yansıttıkları kabul edilmektedir (Moorey, 1980: 100-105; 2000: 469, 477). Erken Demir Devri (M.Ö. 1200-800) ve Orta Demir Devri'ne (M.Ö. 800-600) tarihlendirilen süvari figürinleri de bulunmakla birlikte, Pers etkileri taşıyan örnekler Geç Demir Devri (M.Ö. 600-330) ile Hellenistik Devir'in (M.Ö. 330-30) başları arasında üretilmişlerdir (Moorey, 2000: 469; Pruss, 2000: 52).

---

[5] Verilen örneğe ek olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Mezraa-Teleilat'tan ele geçmiş bu tipte yayınlanmamış bir kadın figürini başı da vardır (Kamış, 2005: lev. 11.2. Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar).

[6] Verilen örneklere ek olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Mezraa-Teleilat'tan ele geçmiş bu tipte yayınlanmamış bir kadın figürini başı da vardır (Kamış, 2005: lev. 14.2. Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar).

[7] Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Oylum Höyük'ün yanı sıra Deve Höyük (Moorey, 1980), Domuztepe (Çambel, 1996), Harabebezikan (Alp ve Tekinalp, 2001), Karkamış (Woolley ve Barnett, 1952), Mezraa-Teleilat (Karul vd., 2001; Kamış, 2005) ve Şaraga Höyük (Sertok ve Kulakoğlu, 2001) süvari figürinlerinlerinin ele geçtiği merkezler arasındadır.

Daha erken süvari figürinlerinin tamamen el yapımı olmasına karşılık, Geç Demir Devri'nde (M.Ö. 600-330) el yapımı örnekler ile birlikte yüzleri kalıp tekniği kullanılarak üretilmiş, her iki yöntemin birlikte kullanıldığı figürinler de görülmektedir. Süvariler elleriyle iki yandan atın kafasını tutar vaziyette tasvir edilmişlerdir. Sivri uçlu veya uç kısmı daha uzun olup bir yana katlanmış türde başlıklar takmaları, bıyıklı ve sakallı yapılmaları karakteristiktir. Süvari ve at vücutlarının bütünleşmiş bir biçim göstermeleri, adeta ters çevrilmiş "Y" şeklinde şematik yapılmış olmaları da ayırt edici bir özelliktir. Hellenistik Devir'in (M.Ö. 330-30) başlarına ait örneklerde bazı ikonografik değişiklikler görülmektedir. Önceki başlık tipinin yerine, yuvarlak ve üstü düz başlıklar benimsenmiştir. Ayrıca Hellenistik Devir "Astarte levhaları" nda olduğu gibi, üretimde çok parçalı kalıp tekniği de kullanılmıştır (Dunham, 1997: 229-239; Moorey, 1980: 102; 2000: 477-479).

Pers süvarilerinin ne tür bir anlam ifade ettikleri sorulduğunda ise kesin bir cevap bulmak mümkün değildir. Bu konuda Akamenit ordusunda etkin bir rol oynayan süvarileri temsil ettikleri (Sekunda ve Chew, 1992: 12), bazı yöneticilerin tasvirleri olabilecekleri (Moorey, 2000: 481) ya da Kıbrıs'ta Apollon (Işık ve doğruluk tanrısı), Filistin'de Baal (Bereket tanrısı) ve Akamenit dünyasında Mithras (Güneş, adalet, anlaşma ve savaş tanrısı) gibi tanrılarla ilişkili oldukları (Curvers vd., 1997: 239) yönünde görüşler bulunmaktadır.

Şematik bir anlayış ile yapılmış olan Oylum Höyük süvari figürinin ilk örneği (Lev. 8.1) ters "Y" biçimlidir. Süvarinin ve atın başının olması gereken kısımlar kırıktır. Gövde altta bir yay şeklinde ayrılarak atın bacakları oluşturulmuştur. Ön kısım düzdür. Arkada ise iki dikey yiv ile kuyruk ve bacakların ayrımı belirtilmiştir. Üst kısımda iki yanda yer alan kabartılı kısımlar süvarinin bacak uçlarıdır.

Önceki süvari figürinine (Lev. 8.1) çok benzeyen ikinci örnek (Lev. 8.2) de ters "Y" biçimlidir. Süvarinin belden yukarısı, atın da başı, arka ayakları ve ön ayaklarının uç kısmı kırıktır. Atın ön bacakları birleşiktir. Arka ayakların ise korunduğu kadarıyla ayrık ya da kısmen ayrık olduğu anlaşılmaktadır. Kuyruk kalıntısı da seçilebilmektedir. Süvarinin bacakları iki yandan atın ön bacakları üzerine uzanmaktadır. Eserin arka yarısı üzerinde kırmızı boya izleri görülmektedir.

Üçüncü süvari figürininin alt bölümü ve yüzünün bir kısmı kırıktır (Lev. 8.3a-b). Bel hizasındaki küçük bir uzantı dışında, at ile ilgili bir yer korunmamıştır. Süvarinin sivri bir başlığı vardır. Hafif kabartılı birer daire şeklindeki gözler baş şekillendirildikten sonra eklenmiştir. Sivri burunlu ve sakallıdır. Ağız gösterilmemiştir. Vücuda bitişik olarak yapılmış kolları öne doğru uzanmaktadır.

Lev. 8.1, Lev. 8.2 ve Lev. 8.3a-b'deki süvari figürinlerine benzeyen örnekler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.4, 8.5), Domuztepe (Lev. 9.1), Karkamış (Lev. 9.2), Şaraga Höyük (Lev. 9.3), Mezraa-Teleilat (Lev. 9.4, 9.5) ve Harabebezikan (Lev. 10.1), Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Ain Dara (Lev. 10.2, 10.3), Ebla (Lev. 10.4), Neirab (Lev. 10.5), Ras Shamra (Lev. 10.6), Tell Abou Danne (Lev. 11.1), Tell Sukas (Lev. 11.2), Til Barsip (Lev. 11.3, 11.4), Tell Halaf (Lev. 11.5), Al Mina (Lev. 11.6) ve Tell Nebi Mend'ten (Lev. 11.7) bulunmuştur[8]. Verilen bu örnekler arasında genel olarak M.Ö. 1. binyıla yerleştirilenler ve Hellenistik Devir'e (M.Ö. 330-30) ait olanlar da görülmekle birlikte, büyük bir kısmı Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmektedir.

Lev. 8.3a-b'de yer alan Oylum Höyük süvarisinin başı ile M.Ö. 1. binyıla yerleştirilen Deve Höyük (Lev. 8.4) ve Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen Mezraa-Teleilat (Lev. 9.4) örneklerinin başları tamamen aynı stil özellikleri göstermektedir.

4.3. ERKEK FİGÜRİNİ BAŞI

Tek örnekle temsil edilen erkek figürini başı şematik bir yapıdadır (Lev. 12.1a-b). Sivri başlıklıdır. Kaşları belirgin bir şekilde kabartılmıştır. Yüze baş şekillendirildikten sonra eklenmiş olan gözler içi oyuk çıkıntılı birer daire biçiminde yapılmıştır. Sivri burunlu ve sakallıdır. Ağız gösterilmemiştir.

Bu erkek figürini başı, Lev. 8.3a-b'de yer alan süvari figürininin başı ile benzerlik göstermekle birlikte, gözlerinin işleniş biçimi bakımından yayınlarda Demir Devri'ne (M.Ö. 1200-330) tarihlendirilen bir benzerine rastlanılmamıştır. İçi oyuk

[8] Verilen örneklere ek olarak, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Mezraa-Teleilat'tan ele geçmiş bu tipte yayınlanmamış süvari figürinleri de vardır (Kamış, 2005: lev. 15.2-4, 17.1-4, 18.1-4, 19.1-4, 20.1-4, 21.1-4, 22.1. Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar).

çıkıntılı daire biçiminde yapılmıştır göz işleniş şekli, Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde esas olarak Orta Tunç Çağı (M.Ö. 2000-1500) ve Geç Tunç Çağı'na (M.Ö. 1500-1200) ait figürinlerde karşımıza çıkan bir özelliktir. Demir Devri'nde (M.Ö. 1200-330), Oylum Höyük dışında sadece Ain Dara'dan (Lev. 10.3) ele geçmiş Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen bir süvari figürinindeki at başının gözleri bu biçimdedir.

4.4. AT FİGÜRİNİ BAŞLARI

Bu grupta 10 örnek vardır (Lev. 12.2a-b, 12.3a-b, 13.1, 13.2a-b, 13.3, 14.3a-b, 15.1a-b, 15.2, 15.3, 15.4). Bunlardan aynı zamanda bir riton olan ilk örnek (Lev. 12.2a-b) dışındaki at başları, genel olarak şematik bir anlayışta yapılmış olasılıkla süvari figürinlerine ait parçalardır.

Söz konusu at figürini başları, gözlerinin işleniş biçimi bakımından iki grup altında toplanmaktadır. Her iki grupta da gözler baş şekillendirildikten sonra eklenmiştir. Birinci grupta gözler içi oyuk çıkıntılı birer daire şeklinde, ikinci grupta ise hafif kabartılı birer daire şeklindedir. Baş kısımları genel olarak sağlam olan bu tasvirlerin çoğu boyunlarından kırılmışlardır.

4.4.1. Gözleri İçi Oyuk Çıkıntılı Daire Şeklindeki At Figürini Başları

Gözlerin içi oyuk çıkıntılı birer daire şeklinde işlenmiş olduğu grubun 4 örneği vardır (Lev. 12.2a-b, 12.3a-b, 13.1, 13.2a-b). Lev. 12.1a-b'de yer alan erkek figürini başında belirtildiği gibi, bu tür göz işleniş biçiminin Demir Devri'nde (M.Ö. 1200-330), Oylum Höyük dışında sadece Ain Dara'dan (Lev. 10.3) ele geçmiş Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen bir örneği bilinmektedir. Ain Dara'dan bulunan bu süvari figürinindeki at başı tüm grup için tek benzer buluntu niteliğindedir.

İlk örneğin yüz yapısı uzun bir biçim göstermektedir (Lev. 12.2a-b). Bir kulağı kırıktır. Burun delikleri belirgin işlenmemiştir. Ağız kısmen görülebilmektedir. Alnında kaküller ve boynunda da yeleler paralel çizgilerle belirtilmiştir. Boyun ve ağız kısımları arasında bir deliğin bulunması nedeniyle, eseri bir riton olarak da değerlendirmek

gerektirmektedir. Bundan önce Lev. 12.1a-b'de ele alınan erkek figürini başı ile birlikte ele geçmiştir.

İkinci örnek nispeten uzun bir boyun yapısına sahiptir (Lev. 12.3a-b). Göğüs hizasından kırılmıştır. Kulaklar küçük işlenmiştir ve üsten bakıldığında her kulak üzerinde birer yiv görülmektedir. Sağ gözünün daire kısmı düşmüş olmakla birlikte oyuntusu korunmuştur. Burun kısmında da kırığı vardır. Ağız hafif açık bir şekilde yapılmıştır. Yele gösterilmemiştir.

Önceki figürin ile aynı anlayışta yapılmış üçüncü örnekte başın ön kısmı ve kulaklar kırıktır (Lev. 13.1). Sağ yanağı üzerinde süvarinin ellerine ait olması gereken küçük bir parça bulunmaktadır. Yele gösterilmemiştir.

Dördüncü örnekte, kulak ve burun delikleri belirgin değildir (Lev. 13.2a-b). Ağız kısmı görülebilmektedir. Yüz üzerinde gözlerin hemen altında yer alan, koşum takımı ile ilgili olması gereken bir bant baş şekillendirildikten sonra eklenmiştir.

4.4.2. Gözleri Hafif Kabartılı Daire Şeklindeki At Figürini Başları

Gözlerin hafif kabartılı birer daire şeklinde işlendiği ikinci grubun 6 örneği vardır (Lev. 13.3, 14.3a-b, 15.1a-b, 15.2, 15.3, 15.4).

İlk örnek nispeten uzun bir boyun yapısına sahiptir (Lev. 13.3). Kulaklar kabartılarak gösterilmiştir. Burun delikleri ve ağız gösterilmemiştir. Kavisli bir şekilde biçimlendirilmiş ince yapıda geniş bir yelesi vardır. Bu bağlamda boyun yapısı oval biçimlidir.

Lev. 13.3'deki at figürini başına benzeyen örnekler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.5) ve Mezraa-Teleilat (Lev. 14.1), Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Ain Dara'dan (Lev. 10.2, 14.2) bulunmuştur. Bunlardan Deve Höyük örneği M.Ö. 1. binyıla verilmekte, diğerleri ise Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmektedir.

İkinci örnek uzun bir yüz yapısına sahiptir (Lev. 14.3a-b). Kulaklar ve burun delikleri kısmen seçilebilmektedir. Ağız kısmı belirgindir. Uçları kırık olan yelelerinin, önceki figürinde olduğu gibi geniş işlendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla boyun kısmı

oval kesitlidir. Üzerinde görülen kırmızı renkteki çizgiler, bir yandan koşum takımını gösterirken, bir yandan da yele ve boyun üzerinde süsleme unsuru olarak kullanılmıştır.

Demir Devri (M.Ö. 1200-330) at (süvari) figürini başlarında ağız kısmının belirgin olarak işlenmesi son derece nadirdir. Bu bakımdan Lev. 14.3a-b'de yer alan Oylum Höyük at figürini başının tek benzeri, göz yapısı farklı olsa da, Ain Dara'dan ele geçmiş Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen örnekte (Lev. 10.3) karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan, boyun kısmının oval bir yapı göstermesi bakımından, Lev. 13.3'de ele alınan at figürini başıyla da benzerdir.

Üçüncü örneğin kulaklarının ucu kırıktır (Lev. 15.1a-b). Burun delikleri ve ağız gösterilmemiştir. Başının üzerinde yer alan yelenin alt uzantısı kırılmıştır. Boynu yuvarlak kesitlidir.

Önceki örnekle benzer özellikler taşıyan dördüncü figürinin ağız uçları kırıktır (Lev. 15.2). Kulaklar ve burun delikleri belirgin değildir. Yuvarlak kesitli olan boynun arka kısmında görülen ucu kırık çıkıntılı kısım, birlikte yapıldığı süvariye ait olmalıdır. Bu çıkıntı nedeniyle yelesi belirgin değildir. Üzerinde yer yer kırmızı boya izleri vardır.

Beşinci figürinin yüzeyi oldukça aşınmıştır (Lev. 15.3). Kulaklar, burun delikleri ve ağız belirgin değildir. Boynu yuvarlak kesitlidir. Korunduğu haliyle son iki figürine benzemektedir.

Lev. 15.1a-b, Lev. 15.2 ve Lev. 15.3'deki at figürini başlarına benzeyen örnekler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.4), Karkamış (Lev. 9.2), Şaraga Höyük (Lev. 9.3) Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Til Barsip'ten (Lev. 11.3) ele geçmiştir. Bunlardan Til Barsip örneği Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmekte, diğerleri ise M.Ö. 1. binyıla verilmektedir.

Altıncı figürinin de yüzeyi oldukça aşınmıştır (Lev. 15.4). Başın arka kısmı kırıktır. Burun delikler ve ağız belirgin değildir. Boynu yuvarlak kesitlidir. Alnında koşum takımı ile ilgili olması gereken kabartma bir bant vardır. Bu bakımdan Lev. 13.2a-b'deki figürin ile benzerlik taşımaktadır.

Lev. 15.4'deki at figürini başına benzeyen örnekler; özellikle koşum takımlı olması bakımından Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Til Barsip (Lev. 11.4) ve Tell

Halaf'tan (Lev. 15.5) bulunmuştur. Söz konusu bu örneklerin her ikisi de Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilmektedir.

.

SONUÇ

“Oylum Höyük Terrakotta Figürinleri” adını taşıyan bu çalışmada, Kilis ilinin Oylum mahallesinde yer alan Oylum Höyük kazılarında 1995-2010 yılları arasında ele geçmiş Geç Demir Devri’ne (M.Ö. 600-330) ait terrakotta figürinler değerlendirilmiştir. Toplam 27 örnek; 13’ü kadın figürini (Lev. 1.1, 1.2, 3.1, 3.3, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 6.1, 6.3, 6.4, 6.5, 7.1), 3’ü süvari figürini (Lev. 8.1, 8.2, 8.3a-b), biri erkek figürini başı (Lev. 12.1a-b) ve 10’u da at figürini başı (Lev. 12.2a-b, 12.3a-b, 13.1, 13.2a-b, 13.3, 14.3a-b, 15.1a-b, 15.2, 15.3, 15.4) olmak üzere dört ana grup oluşturmaktadır. Fakat erkek figürini başı ve at figürini başlarının çoğu da olasılıkla süvari figürinlerine ait parçalardır.

Kadın figürinleri, elleriyle göğüslerini tutan kadın figürinleri ve ellerinde bir nesne tutan kadın figürinleri olmak üzere, ellerin üstlendiği fonksiyona göre kendi içerisinde iki grup oluşturmaktadır. 6 örnek elleriyle göğüslerini tutar (Lev. 1.1, 1.2, 3.1, 3.3, 4.5, 4.6) ve 3 örnek de ellerinde bir nesne tutar durumda (Lev. 5.1, 5.2, 6.1) tasvir edilmiştir. Zorunluluk nedeniyle ayrı bir grup altında ele alınan diğer 4 örnekte (Lev. 6.3, 6.4, 6.5, 7.1) ise eller pozisyonlarını anlamaya yetecek derecede korunmamıştır. Elleriyle göğüslerini tutan kadın figürinlerinde, 2 örnek çıplak (Lev. 1.1, 1.2) ve 4 örnek giyinik (Lev. 3.1, 3.3, 4.5, 4.6) olarak gösterilmiştir. Ellerinde bir nesne tutan kadın figürinlerinde ise 3 örnek (Lev. 5.1, 5.2, 6.1) de giyiniktir. Bu figürinlerden 2’si tef olması gereken bir çalgı (Lev. 5.1, 5.2), diğeri de ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir nesneyi (Lev. 6.1) tutmaktadır. Oylum Höyük kazılarında ele geçen örnekler gibi yapılmış yüksek kabartma kadın tasvirleri Suriye ve Filistin bölgelerinde “Astarte levhaları” olarak adlandırılmaktadır. Astarte sözü edilen bölgelerin aşk ve savaş tanrıçasıdır.

Oylum Höyük terrakotta kadın figürinlerinden Lev. 4.6 ve Lev. 12.1a-b’deki örneklerin yayınlarda tam benzerlerine rastlanılmamıştır. Lev. 3.3 ve Lev. 4.5’deki örneklerin Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde bir dereceye kadar benzerleri vardır. Lev. 5.1 ve Lev. 5.2’deki örneklerin benzerleri, Kuzey Suriye’de yer alan Til Barsip’in yanı sıra Ürdünde bulunan Tharros ve Tell es-Saidiyeh’te karşımıza çıkmaktadır. Lev. 6.1’deki örneğin en yakın benzeri Batı Anadolu Bölgesi’nde yer alan

Assos Batı Nekropolü'nden tanınmaktadır. Diğer kadın figürinlerinin benzerleri ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Akarçay Höyük, Deve Höyük, Harabebezikan, Mezraa-Teleilat, Şaraga Höyük ve Tilbeş Höyük, Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Ain Dara, Al Mina, Ebla, Hama, Neirab, Ras Shamra, Tell Abou Danne, Tell Mastuma, Tell Nebi Mend, Tell Sukas ve Til Barsip gibi merkezlerden ele geçmiştir.

Oylum Höyük terrakotta figürinlerinin ikinci grubunu 3 süvari figürini (Lev. 8.1, 8.2, 8.3a-b) oluşturmaktadır. Bu tür eserler Mezopotamya, Suriye, Filistin, Kıbrıs ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden tanınan bir buluntu grubudur. Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) ait örnekler genellikle "Pers süvarileri" olarak adlandırılmaktadır. Ne tür bir anlam taşıdıkları kesin olarak bilinememektedir.

Oylum Höyük terrakotta süvari figürinlerinin benzerleri; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük, Domuztepe, Harabebezikan, Karkamış, Mezraa-Teleilat ve Şaraga Höyük, Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Ain Dara, Al Mina, Ebla, Neirab, Ras Shamra, Tell Abou Danne, Tell Halaf, Tell Nebi Mend, Tell Sukas ve Til Barsip gibi merkezlerden tanınmaktadır.

Oylum Höyük terrakotta figürinlerinin üçüncü grubunu temsil eden erkek figürini başı (Lev. 12.1a-b) da kuvvetli olasılıkla bir süvari tasvirine aittir. Gözlerinin içi oyuk çıkıntılı birer daire biçiminde işlenmiş olması nedeniyle, yayınlarda Demir Devri'ne (M.Ö. 1200-330) tarihlendirilen bir benzerine rastlanılmamıştır. Söz konusu göz işleniş şekli, Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinde esas olarak Orta Tunç Çağı (M.Ö. 2000-1500) ve Geç Tunç Çağı'na (M.Ö. 1500-1200) ait figürinlerde karşımıza çıkan bir özelliktir. Oylum Höyük dışında sadece Ain Dara'dan (Lev. 10.3) ele geçmiş Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) tarihlendirilen bir süvari figürinindeki at başının gözleri bu biçimdedir. Oylum Höyük ve Ain Dara örnekleri, belirtilen yapım özelliğinin çok daha geç bir dönemde de devam etmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu konuda höyük kazılarında yaşanan zorluklar ve yayınların yetersizliği de göz önüne alınmalıdır.

Oylum Höyük terrakotta at figürini başları, gözlerinin işleniş biçimi bakımından iki gruba ayrılmaktadır. 4 örneği bulunan ilk grupta gözler içi oyuk çıkıntılı birer daire biçiminde (Lev. 12.2a-b, 12.3a-b, 13.1, 13.2a-b) 6 örneği olan diğer grupta ise hafif kabartılı birer daire biçiminde (Lev. 13.3, 14.3a-b, 15.1a-b, 15.2, 15.3, 15.4) yapılmıştır.

At figürini başlarından Lev. 12.2a-b yer alan örneğin boyun ve ağız kısımları arasında bir delik bulunması nedeniyle, eseri bir riton olarak da değerlendirmek gerektirmektedir. Diğer at figürini başları (Lev. 12.3a-b, 13.1, 13.2a-b, 13.3, 14.3a-b, 15.1a-b, 15.2, 15.3, 15.4) ise olasılıkla süvari figürinlerine ait parçalardır.

Gözleri içi oyuk çıkıntılı birer daire biçiminde yapılmış at figürini başları için de erkek figürini başında (Lev. 12.1a-b) belirtilen durum geçerlidir. Ain Dara'dan ele geçmiş süvari figürinindeki at başı (Lev. 10.3) tek benzer örnektir. Gözleri hafif kabartılı birer daire biçiminde yapılmış at figürini başlarının benzerleri ise Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük, Karkamış, Mezraa-Teleilat ve Şaraga Höyük, Kuzey Suriye Bölgesi'nde de Ain Dara, Tell Halaf ve Til Barsip'ten gibi merkezlerden bulunmuştur.

Oylum Höyük terrakotta figürinlerinin hiç biri sağlam olarak bulunmamıştır. Bu durum terrakotta figürünlerin ele geçtiği diğer merkezlerde de karşımıza çıkan genel bir özelliktir. Tam olarak bulunan örnekler nadirdir. Konuyla ilgili olarak, bu tür eserlerin kültle ilgili olarak yapılan törenler sırasında adak eşyası niteliğinde kullanıldıkları ve bilinçli olarak kırıldıkları şeklinde görüşler vardır (Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: 83).

Oylum Höyük terrakotta figürünleri içinde bazı örnekler boyalı olarak ele geçmişlerdir. Kadın figürinlerinden Lev. 3.3 kırmızı, Lev. 6.1 kırmızı ve siyah, süvari fügürinlerinden Lev. 8.2 kırmızı, at figürini başlarından da Lev. 14.3a-b ve Lev. 15.2 kırmızı renkte boya izlerine sahiptir. Dolayısıyla sözü edilen figürinlerin yapıldıkları zamanda boyanarak süslendikleri anlaşılmaktadır. Bu tür boyalı örnekler diğer merkezlerden de tanınmaktadır. Kadın figürinleri üzerinde bulunan kırmızı rengin doğurganlıkla ilişkili olabileceği yönünde bir düşünce de vardır (Moorey, 2002: 206).

Çalışma kapsamında değerlendirilen terrakotta figürinlerininin Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Suriye bölgelerinden ele geçen benzerleri, tarihlendirmelerin genel olarak yapıldığı merkezlerde Demir Devri'ne ait tabakalardan bulundukları belirtilerek M.Ö. 1. binyılın içlerine verilmektedir. Ayrıntılı bir tarihlendirme ortaya koyan merkezlerde ise daha belirgin olarak Geç Demir Devri'ne (M.Ö. 600-330) ait tabakalar karşımıza çıkmaktadır. Az sayıda olmak üzere Orta Demir Devri (M.Ö. 800-600) ve Hellenistik Devir'e (M.Ö. 330-30) tarihlendirilen örnekler de bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Abu Assaf, A. (1990). *Der Tempel von Ain Dara*. Mainz: Verlag Philipp Von Zabern.

Abu Assaf, A. (1996). "Die Kleifunde aus "Ain Dara". *Damaszener Mitteilungen*, 9, 47-111.

Akurgal, E. (1995). *Hatti ve Hitit Uygarlıkları*. İstanbul: Net Turistik Yayınlar Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Akurgal, E. (1997). *Anadolu Kültür Tarihi*. Ankara: TUBİTAK.

Algaze, G. (1992). "The Tigris-Euphrates Archaeological Reconnaissance Project, 1990." *9. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 425-455.

Algaze, G. (1993). *The Uruk World System: The Dynamics of Expansion of Early Mesopotamian Civilization*. Chicago, London: University of Chicago Press.

Alp, A. O. ve Tekinalp, V. M. (2001). "Harabebezikan Kazısı 1999 Yılı Çalışmaları. Harabebezikan Excavations: 1999 Season". N. Tuna, J. Öztürk ve J. Velibeyoğlu (Eds.). *Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları. Salvage Project of the Archaeological Heritage of the Ilısu and Carchemish Dam Reservoirs Activities in 1999* (381-413). Ankara: ODTÜ, TAÇDAM.

Akşit, O. (1987). *Roma İmparatorluk Tarihi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Alkım, U. B. (1959). "Güney-Batı Antitoros Bölgesinde Eski Bir Yol Şebekesi". *Belleten* 23 (89), 59-78.

Alkım, U. B. (1960). "Sam'al ile Asitawandawa Arasındaki Yol: Amanus Bölgesinin Tarihi Coğrafyasına Dair Araştırmalar". *Belleten*, 24 (95), 349-401.

Alkım, U. B. (1969a). "The Amanus Region in Turkey: New Light on the Historical Geography and Archaeology". *Archaeology*, 22, 280-289.

Alkım, U. B. (1969b). "İslahiye Bölgesi Çalışmaları (1968)". *Türk Arkeoloji Dergisi*, 17, 39-42.

Archi, A., Pecorella, P. E. ve Salvini, M. (1971). *Gaziantep e la sua regione: Uno studio storico e topografico degli insediamenti preclassici*. Roma: Edizioni dell'Ateneo.

Astour, M. (1969). "The Partition of the Confederacy of Mukish-Nuhasse-Nii by Suppiluliume: A Study in Political Geography of the Amarna Age". *Orientalia*, 38, 381-414.

Atalay, İ. ve Mortan, K. (1997). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Atasoy, E. (2003). *Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

Auerbach, E. (1994). *Terracotta Plaques from the Diyala and their Archaeological and Cultural Contexts*. (Unpublished Ph. D. dissertation). University of Chicago.

Başaran, C. (1998). *Arkeolojiye Giriş*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Bezold, C. (1893). *Catalogue of the Cuneiform Tablets in the Kouyunjik Collection in the British Museum III*. London: British Museum.

Bing, J. D. (1985). *A History of Cilicia during the Assyrian Period*. Michigan: Ann Arbor.

Black, J. ve Gren, A. (2003). *Mezopotamya Mitolojisi Sözlüğü. Tanrılar, İfritler ve Semboller*. İstanbul: Aram Yayıncılık.

Braidwood, R. J. (1995). *Tarih Öncesi İnsan*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Buhl, M-L. (1983). *Súkás 7. The Near Eastern Pottery and Objects of Other Materials from the Upper Strata*. Copenhagen: Kon. Danske Videnskabernes.

Carrière, B. ve Barrois, A. (1927). "Fouilles de l'École Archélogique Francaise de Jerusalem, Effectueés à Neirab du 24 Septembre au 5 Novembre 1926". *Syria*, 8, 201-212.

Chesterman, J. (1974). *Classical Terracotta Figures*. London: Littlehampton Book Services Ltd.

Curvers, H. H., Schwartz, G. M. ve Dunham, S. (1997). "Umm el-Marra, a Bronze Age Urban Center in Jabbul Plain, Western Syria". *American Journal of Archaeology*, 101, 201-239.

Çambel, H. (1996). "Karatepe-Aslantaş ve Domuztepe 1993-1994 Yılı Çalışmaları". *17. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 229-247.

Çığ, M. İ. (2005). *Bereket Kültü ve Mabet Fahişeliği*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Çiner, R. (1958). "Gaziantep Çevresinde Paleolitik Buluntular". *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 125-129.

Dangin, F. T. ve Dunand, M. (1936). *Til Barsi*p. Paris: Libraise Orientaliste.

Danti, M. D. ve Zettler, R. L. (1998). "The Evolution of the Tell es-Sweyhat: Syria Settlement System in the Third Millennium B.C". M. Fortin ve O. Aurenche (Eds.). *Espace Naturel, Espace Habite en Syrie du Nord (10e - 2e millenaires av. J-C.). Natural Space, Inhabited Space in Northern Syria (10th - 2nd millennium B.C.)* (209-228). Québec: Maison de l'Orient Méditerranéen.

Demircioğlu, H. (1987). *Roma Tarihi I. Cumhuriyet. Menşe'lerden Akdeniz Havzasında Hakimiyet Kurulmasına Kadar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Deveci, A. (2004). "Akarçay Höyük 2001 Yılı Çalışmaları. 2001 Excavations at Akarçay Höyük". N. Tuna, J. Öztürk ve J. Velibeyoğlu (Eds.). *Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2001 Yılı Çalışmaları. Salvage Project of the Archaeological Heritage of the Ilısu and Carchemish Dam Reservoirs Activities in 2001* (251-292). Ankara: ODTÜ, TAÇDAM.

Dinçol, A. M. (1982). "Hititler". R. Yazır (Ed.). *Anadolu Uygarlıkları 1. Görsel Anadolu Tarihi Ansiklopedisi* (s.s18-120). İstanbul: Görsel Yayınlar.

Dörner, K. (1990). *Nemrut Dağı Zirvesinde Tanrıların Tahtları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Dunham, S. (1997). "Remarks on some Objects from Umm el-Marra 1994-1995". *American Journal of Archaeology*, 101, 229-239.

Elayi, J. (1991). "Deux "ateliers" de coroplastes nord-phéniciens et nord-syriens sous I'empiré perse". *Iranica Antiqua*, 26, 181-216.

Engin, A. (2008a). "Kilis İli Yüzey Araştırması Sonuçları". III.-IV. Ulusal Arkeolojik Araştırmalar Sempozyumu, Anadolu, Ek Dizi 2, 93-108.

Engin, A. (2008b). "New Evidence on Early Bronze Age Burial Customs from Oylum Höyük". A. Erkanal-Öktü, S. Günel ve U. Deniz (Eds.). *Batı Anadolu ve Doğu Akdeniz Geç Tunç Çağı Kültürleri Üzerine Yeni Araştırmalar* (s.s. 101-118). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Hastaneleri.

Frangipane, M. (2002). *Yakındoğu'da Devletin Doğuşu*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Fuensanta, J. G. ve Mısır, A. (1998). "Excavations at Tilbeş Höyük". *19. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 227-244.

Gadd, C. J. (1971). "The Dynasty of Agade and Gutian Invansion" *The Cambridge Ancient History*, I (2), 417-463. Cambridge: Cambridge University Press.

Gurney, O. R. (2001). *Hititler*. Ankara: Dost Kitabevi.

Helwing, B. ve Özgen, E. (2003). "Oylum Höyük". D. O. Edzard (Ed.). *Reallexikon der Assyriologie*, 10 (1-2), 157-158.

Higgins, R. A. (1954). *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities I*. London: British Museum.

Higgins, R. A. (1963). *Greek Terracotta Figures*. London: British Museum.

Higgins, R. A. (1967). *Greek Terracottas*. London: Methuen & Co Ltd.

Inghold, H. (1940). *Rapport Préliminaire sur Sept Campagnes de Fouilles à Hama en Syrie, (1932-1938)*. Copenhagen: Munksgaard.

Jones, A. H. M. (1971). *Cities of the Eastern Roman Provinces*. Oxford: Clarendon Press.

Kamış, Y. (2005). *Geç Demir Çağı Mezraa-Teleilat Pişmiş Toprak Astarte Levhaları ve Pers Atlı Figürinleri: Arkeolojik ve Kültürel Bir Değerlendirme*. **(**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kansu, Ş. A. (1946). *İnsanlığın Kaynakları ve İlk Medeniyetler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Karul, N., Ayhan, A. ve Özdoğan, M. (2001). "1999 Yılı Mezraa-Teleilat Kazısı. 1999 Excavations at Mezraa-Teleilat". N. Tuna, J. Öztürk ve J. Velibeyoğlu (Eds.). *Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları. Salvage Project of the Archaeological Heritage of the Ilısu and Carchemish Dam Reservoirs Activities in 1999* (133-174). Ankara: ODTÜ, TAÇDAM.

Klengel, H. (1992). *Syria, 3000 B.C. A Handbook of Political History*. Berlin: Academia Verlag.

Kulaçoğlu, B. (1992). *Tanrılar ve Tanrıçalar*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı.

Leakey, L. S. B. (1988). *İnsanın Ataları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Mansel, A. M. (1988). *Ege ve Yunan Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Matthiae, P. (1977). *Ebla. Un Impero Ritrovato*. Torino: Einaudi.

Mellaart, J. (1967). Çatal Hüyük: *A Neolithic Town in Anatolia*. London: Thames & Hudson.

Mellaart, J. (1970). *Excavations at Hacılar I-II*. Edinburg: Edinburgh University.

Mellaart, J. 1(975). *The Neolithic of Near East*. London: Thames & Hudson.

Moorey, P. R. S. (1980). *Cemeteries of the First Millennium B.C. at Deve Hüyük, near Carchemish, Salvaged by T. E. Lawrance and C. L. Woolley in 1913*. BAR International Series 87. Oxford.

Moorey, P. R. S. (2000). "Iran and the West: The Case of the Terracotta 'Persian' Riders in the Achaemenid Empire". R. Dittmann, B. Hrouda, U. Löw, P. Matthiae, R. Mayer-Opificius ve S. Thürwächter (Eds.). *Vaiatio Delectat; Iran und der Western: Gedenkschrift für Peter Calmayer* (469-486). Münster: Ugarit-Verlag.

Moorey, P. R. S. (2002). "Novelty and Tradition in Achaemenid Syria: the Case of Clay Astarte Plaques." *Iranica Antiqua* 37: 203-218.

Nishiyama, S. ve Yoshizawa, S. (1997). "Who Worshipped the Clay Goddess? Late First Millennium BC Terracotta Figurines from Tell Mastuma, Northwest Syria". *Bulletin of the Ancient Orient Museum*, 18, 73-98.

Oppenheim, M. F. Von. (1962). *Tell Halaf 4. Die Kleinfunde aus historischer Zeit*. Berlin: Walter de Gruvter und Co.

Özgen, E. (1987). "Gaziantep-Kilis Bölgesi Höyük Yüzey Araştırmaları: Oylum Höyük". *4. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 239-248.

Özgen, E. (1989a). "Oylum Höyük, 1987". *10. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 95-102.

Özgen, E. (1989b). "Eine Göttin-Statuette aus Oylum Höyük in Südost-Anatolien". K. Emre, B. Hrouda, M. Mellink ve N. Özgüç (Eds.). *Tahsin Özgüç'e Armağan. Anatolia and the Ancient Near East. Studies in Honor of Tahsin Özgüç* (369-371). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Özgen, E. (1990a). "Oylum Höyük, 1988". *11. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 11, 203-210.

Özgen. E. (1990b). "Oylum Höyük: A Brief Account of Investigations Conducted in 1987 and 1989". *Anatolica*, 16, 21-29.

Özgen, E. (1993). "An Early Bronze Age Burial at Oylum Höyük near Kilis". M. J. Mellink, E. Porada ve T. Özgüç (Eds.). *Nimet Özgüç'e Armağan. Aspects of*

Art and Iconography: Anatolia and its Neighbors (467-472). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Özgen, E. (2006). "Kalkolitik Çağ'da Oylum Höyük". A. Erkanal-Öktü, E. Özgen, S. Günel, A.. T. Ökse, H. Hüryılmaz, H. Tekin, N. Çınardalı-Karaaslan, B. Uysal, F. A. Karaduman, A. Engin, R. Spiess, A. Aykurt, R. Tuncel, U. Deniz ve A. Rennie (Eds.). *Hayat Erkanal'a Armağan, Kültürlerin yansıması. Studies in Honor of Hayat Erkanal, Cultural Reflections* (589-593). İstanbul: Homer Kitabevi.

Özgen, E. ve Carter, A. (1991). "Oylum Höyük, 1989". *12. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 259-268.

Özgen, E. ve Engin, A. (2010). "Oylum Höyük, 2008". *31. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 3, 1-20.

Özgen, E. ve Helwing, B. (2001). "Ausgrabungen auf dem Oylum Höyük, 1997-2000: Zweiter Vorläufiger Bericht". *Istanbuller Mitteilungen*, 51, 61-136.

Özgen, E. ve Helwing, B. (2003). "On the Shifting Border Between Mesopotamia and the West: Seven Seasons of Joint Turkish-German Excavations at Oylum Höyük". *Anatolica*, 29, 61-85.

Özgen, E., Tekin, H. ve Ensert, K. (1995). "Oylum Höyük 1991 ve 1993 Kazı Çalışmaları". *16. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 95-106.

Özgen, E., Tekin, H. ve Ensert, K. (1996). "Oylum Höyük 1994 Yılı Çalışmaları". *17. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 183-188.

Özgen, E., Helwing, B. ve Tekin, H. (1997a). "Vorläufiger Bericht über die ausgrabungen auf dem Oylum Höyük". *Istanbuller Mitteilungen*, 47, 39-90.

Özgen, E., Tekin, H. ve Helwing, B. (1997b). "Oylum Höyük 1995 Kazıları". *18. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 189-199.

Özgen, E., Helwing, B., Engin, A., Niewenhuyse, O. ve Spoor, R. (1999). "Oylum Höyük 1997-1998: Die Spätchalkolithische Siedlung auf der Westterasse". *Anatolia Antiqua*, 7, 19-67.

Özgen, E., Helwing B. ve Engin, A. (2001). "Oylum Höyük, 1998-1999". *22. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 223-230.

Özgen, E., Helwing, B. ve Engin, A. (2002a). "The Oylum Höyük Regional Project: Archaeological Prospection 2000". *19. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2, 217-228.

Özgen, E., Helwing, B. ve Engin, A. (2002b). "Oylum Höyük, 2000". *23. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2, 13-22.

Özgen, E., Helwing, B. ve Engin, A. (2003a). "Oylum Höyük, 2001". *24. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 345-352.

Özgen, E., Helwing, B., Herling, L. ve Engin, A. (2003b). "The Oylum Höyük Regional Project: Result of the 2001 Prospection Season". *20. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2, 151-157.

Özgen, E., Helwing, B. ve Engin, A. (2004a). "Kilis İli 2002 Yüzey Araştırması". *21. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, 2, 87-94.

Özgen, E., Helwing, B., Engin, A., Greaves, M. ve Erdem, Ö. (2004b). "Oylum Höyük, 2002". *25. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2, 339-344.

Özgen, E., Engin, A., Greaves, A. M., Erdem, Ö. ve Eloğlu, S. (2006). "Oylum Höyük, 2004". *27. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 1, 367-378.

Özgen, E., Engin, A., Acara Eser, M. ve Eser, E (2008). "Oylum 2006: Mozaikli Bazilika Kazısı". *29. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 3, 411-426.

Özgen, E. Engin, A. ve Eser, E. (2009). "Oylum Höyük, 2007". *30. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2, 139-154.

Pézard, M. (1931). *Qadesh. Mission archéologique a Tell Nebi Mend 1921-1922*. Paris: Libraise Orientaliste.

Pinnock, F. (1985). "About the Trade of Early Syrian Ebla". *Mari Annales de Recherches Interdisciplinaires*, 4, 85-92.

Pruss, A. (2000). "Pattern of Distribution: How Terracotta Figurines were Traded", *Transeuphratène*, 19, 51-63.

Rastgeldi, S. (1971). *Edessa*. Urfa: Türkiye Gazetesi.

Richter, G. M. A. (1959). *A Handbook of Greek Art*. London: Phaidon Press.

Riis, P. J. (1949). "The Syrian Astarte Plaques and Their Western Connection". *Berytus*, 9, 69-90.

Roaf, M. (1996). *Cultural Atlas of Mesopotamia and the Ancient Near East*. England: Oxford Andromeda Ltd.

Sanlaville, P. (1985). "L'Espace Géographique de Mari". *MARI*, 4, 15-26.

Sasson, J. M. (1966). "A Sketch of North Syrian Economic Relations in the Middle Bronze Age". *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, 9, 161-181.

Segal, J. B. (1970). *Edessa, "The Blessed City"*. Oxford: Clarendon Press.

Sekunda, N. ve Chew, S. (1992). *The Persian Army 560-330 B.C.* London: Osprey Publishing.

Serdaroğlu, Ü. (1996). *Assos (Behramkale)*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Sertok, K. ve Kulakoğlu, F. (2001). "Şaraga Höyük 1999 Yılı Çalışmaları. Results of the 1999 Season Excavations at Şaraga Höyük". N. Tuna, J. Öztürk ve J. Velibeyoğlu (Eds.). *Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 1999 Yılı Çalışmaları. Salvage Project of the Archaeological Heritage of the Ilısu and Carchemish Dam Reservoirs Activities in 1999* (453-486). Ankara: ODTÜ, TAÇDAM.

Seton-Williams, M. V. (1954). "Cilician Survey". *Anatolian Studies*, 4, 121-174.

Sever, E. (1993). *Asur Tarihi*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Sevin, V. (2003). Eski Anadolu ve Trakya. Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar. Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi. İstanbul: İletişim Yayınları.

Stucky, R. A. (1983). *Ras Shamra, Leukos Limen. Die nach-ugaritische Besiedlung von Ras Shamra*. Paris: Libraise Orientalise.

Stupperich, R. (1992). "Zweiter Vorbericht über die Grabung in der Westtor-Nekropole von Assos im Sommer 1990". Ü. Serdaroğlu ve R. Stupperich (Eds.). *Ausgrabungen in Assos 1990* (1-31). Asia Minor Studien 5. Bonn: Dr. Rudolf Habelt GmbH.

Sürenhagen, D. (1993). "Relative Chronology of the Uruk Period New Evidence from Uruk-Warka and Northern Syria". *The Canadian Society for Mesopotamian Studies Bulletin*, 25, 57-70.

Tavukçu, A. (1999). *Troas Bölgesi Terrakotta Figürinleri (İ.Ö. 1375 - İ.S. 395)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tefnin, R. (1980). "Les niveaux supérieurs du Tell Abou Danné: Chartier A 1977-1978". *Syro-Mesopotamian Studies* 3 (3), 1-58.

Tolun, V. (2006). "Assos Batı Nekropolünden Bir Grup Pişmiş Toprak Kadın Protomu". V. Tolun ve T. Takaoğlu (Eds.). *Sevim Buluç Anı Kitabı. In Memoriam Sevim Buluç* (89-103). Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Tubb, J. N. (1998). *Canaanites*. London: British Museum.

Westenholz, J. G. (1998). "Relations Between Mesopotamia and Anatolia in the Age of the Sargonic Kings". *34. Uluslararası Assiriyoloji Kongresi: Kongreye Sunulan Bildiriler*, 5-22. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Woolley, C. L. (1938). "The Excavations at Al Mina Sueidia II". *The Journal of Hellenic Studies*, 58, 133-170.

Woolley, C. L. (1953). *A Forgotten Kingdom. Being a Record of the Results Obtained from the Excavations of Two Mounds Atchana and Al Mina, in Turkish Hatay*. London: Max Parrish.

Woolley, C. L. (1955). *Alalakh. An Account of the Exavations at Tell Atchana in the Hatay 1937-1949*. Oxford: Society of Antiquaries.

Woolley, C. L. ve R. D. Barnett. (1952). *Carchemish 3. The Excavations in the Inner Town*. London: British Museum.

Yalçıklı, D. ve Tekinalp, M. (2004). "Mezraa Höyük 2001 Yılı Kazıları. 2001 Excavations at Mezra Höyük". N. Tuna, J. Öztürk ve J. Velibeyoğlu (Eds.). *Ilısu ve Karkamış Baraj Gölleri Altında Kalacak Arkeolojik Kültür Varlıklarını Kurtarma Projesi 2001 Yılı Çalışmaları. Salvage Project of the Archaeological Heritage of the Ilısu and Carchemish Dam Reservoirs Activities in 2001* (107-160). Ankara: ODTÜ, TAÇDAM.

Yalçınkaya, I. (1971-72). "Paleolitik Devirde Kadın Figürinleri". *Antropoloji*, 6, 203-222.

Yalçınkaya, I. (1972-73). "Dip Tarih Açısından Sanatın Kaynağı". *Antropoloji*, 7, 207-220.

KATALOG

Katalog No: 1
Levha No: 1.1
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini. Pembemsi krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 14#7
Kazı En.-Et. No: OY 97 - En. 045
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 8.7 cm - gen. 3.9 cm - kal. 2 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 1.3), Akarçay Höyük (Lev. 1.4), Harabebezikan (Lev. 1.5), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Neirab (Lev. 1.6), Tell Halaf (Lev. 1.7), Ain Dara (Lev. 1.8), Tell Abou Danne (Lev. 2.1), Hama (Lev. 2.2), Ras Shamra (Lev. 2.3), Tell Mastuma (Lev. 2.4), Al Mina (Lev. 2.5), Tell Nebi Mend (Lev. 2.6), Til Barsip (Lev. 2.7).

Katalog No: 2
Levha No: 1.2
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 45#13
Kazı En.-Et. No: OY 97 - Et. 040
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 4.5 cm - gen. 5.3 cm - kal. 3.5 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Lev.1.1'in benzeridir.

Katalog No: 3
Levha No: 1.3
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Deve Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Moorey, 1980: lev. 17.435
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Deve Höyük'ten ele geçmiş bu tipte başka bir örnek (Moorey, 1980: lev. 17.435) daha vardır.

.

Katalog No: 4
Levha No: 1.4
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Akarçay Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Deveci, 2004: şek. 4.3
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir.

Katalog No: 5
Levha No: 1.5
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Harabebezikan
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Alp ve Tekinalp, 2001: şek. 6.c
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir.

Katalog No: 6
Levha No: 1.6
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Neirab
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Orta Demir Devri, M.Ö. 7-6. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Carrière ve Barrois, 1927: lev. 51.35
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Neirab'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Carrière ve Barrois, 1927: lev. 51.31-34, 36-37) de vardır.

Katalog No: 7
Levha No: 1.7
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Halaf
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 6-5. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Oppenheim, 1962: lev. 14.107
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir.

.

Katalog No: 8
Levha No: 1.8
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Ain Dara
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Abu Assaf, 1990: lev. 5.c
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Ain Dara'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Abu Assaf, 1996: lev. 16.a-e, h, 17.a, d-f) de vardır.

Katalog No: 9
Levha No: 2.1
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Abou Danne
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Tefnin, 1980: lev. 3.1
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Tell Abou Danne'den ele geçmiş bu tipte başka bir örnek (Tefnin, 1980: lev. 4.1) daha vardır.

Katalog No: 10
Levha No: 2.2
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Hama
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Inghold, 1940: lev. 32.3
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir.

Katalog No: 11
Levha No: 2.3
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Ras Shamra
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Stucky, 1983: lev. 26.10
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Ras Shamra'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Stucky, 1983: lev. 26.9, 11-14) de vardır.

.

Katalog No: 12
Levha No: 2.4
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Mastuma
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 3.1, lev. 1.1
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Tell Mastuma'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 3.2-7, 4.8-16, lev. 1.2-8) de vardır.

Katalog No: 13
Levha No: 2.5
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Al Mina
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Woolley, 1938: şek. 28 altta sağda
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir.

Katalog No: 14
Levha No: 2.6
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Nebi Mend
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Akamenit - Erken Hellenistik Devir, M.Ö. 4-3. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Pézard, 1931: lev. 21.3
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir.

Katalog No: 15
Levha No: 2.7
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan çıplak kadın figürini.
Buluntu Yeri: Til Barsip
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Dangin ve Dunand, 1936: lev. 17.4
Benzerleri: Lev. 1.1-2'nin benzeridir. Til Barsip'den ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Dangin ve Dunand, 1936: lev. 17.3, 5-6) de vardır.

.

Katalog No: 16
Levha No: 3.1
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 32#28
Kazı En.-Et. No: OY 97 - En. 039
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: 4.6 cm - 3 cm - 1.7 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Kuzey Suriye Bölgesi'nde Al Mina (Lev. 3.2).

Katalog No: 17
Levha No: 3.2
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Al Mina
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Woolley, 1938: şek. 28 altta ortada
Benzerleri: Lev. 3.1'in benzeridir.

Katalog No: 18
Levha No: 3.3
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini. Üzerinde kırmızı boya izleri vardır. Sarımsı krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, 2. tabaka
Kazı En.-Et. No: OY 96 - En. 041
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler yük 3 cm - gen. 7 cm - kal. 3.2 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Şaraga Höyük (Lev. 3.4), Akarçay Höyük (Lev. 3.5), Harabebezikan (Lev. 3.6), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 4.1), Ebla (Lev. 4.2) Ras Shamra (Lev. 4.3), Tell Mastuma (Lev. 4.4).

Katalog No: 19
Levha No: 3.4
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Şaraga Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Sertok ve Kulakoğlu, 2001: şek. 17
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir.

.

Katalog No: 20
Levha No: 3.5
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Akarçay Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Deveci, 2004: şek. 4.2, lev. 13.a
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir.

Katalog No: 21
Levha No: 3.6
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Harabebezikan
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Alp ve Tekinalp, 2001: şek. 6.b
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir.

Katalog No: 22
Levha No: 4.1
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Ain Dara
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Abu Assaf, 1996: lev. 15.e
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir. Ain Dara'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Abu Assaf, 1996: lev. 15.a-c, h, 16.i) de vardır.

Katalog No: 23
Levha No: 4.2
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Ebla
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Matthiae, 1977: res. 174
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir.

.

Katalog No: 24
Levha No: 4.3
Tanım: Bir elinde çiçek tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Ras Shamra
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Stucky, 1983: lev. 26.2 .
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir. Ras Shamra'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Stucky, 1983: lev. 26.1, 3-5) de vardır.

Katalog No: 25
Levha No: 4.4
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Mastuma
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 5.17, lev. 1.13
Benzerleri: Lev. 3.3'ün benzeridir.

Katalog No: 26
Levha No: 4.5
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini. Yapıldığı zeminin iki yanı da kertiklidir. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 45#5
Kazı En.-Et. No: OY 97 - En. 049
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 5.4 cm - gen. 4.1 cm - kal. 1.8 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Şaraga Höyük (Lev. 3.4), Akarçay Höyük (Lev. 3.5), Harabebezikan (Lev. 3.6), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 4.1), Ebla (Lev. 4.2) Ras Shamra (Lev. 4.3), Tell Mastuma (Lev. 4.4).

Katalog No: 27
Levha No: 4.6
Tanım: Elleriyle göğüslerini tutan giyinik kadın figürini. Diğer figürinlere göre daha stilize bir yapıdadır. Sarımsı krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 45#59
Kazı En.-Et. No: OY 97 - En. 043
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 5.4 cm - gen. 2.8 cm - kal. 1.4 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Yayınlarda benzerine rastlanılmamıştır.

Katalog No: 28
Levha No: 5.1
Tanım: Ellerinde tef olması gereken bir nesne tutan giyinik kadın figürini. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, yüzey buluntusu
Kazı En.-Et. No: OY 95 - En. 032
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 6 cm - gen. 3.5 cm - kal. 1.8 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Kuzey Suriye Bölgesi'nde Til Barsip (Lev. 5.3), Ürdün'de Tell es-Saidiyeh (Lev. 5.4), Tharros (lev. 5.5).

Katalog No: 29
Levha No: 5.2
Tanım: Ellerinde tef olması gereken bir nesne tutan giyinik kadın figürini. Krem renklidir
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, yüzey buluntusu
Kazı En.-Et. No: OY 1985
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 6.2 cm - 3.6 cm - kal. 1.7 cm
Yayınlandığı Yer: Özgen 1987, res. 10
Benzerleri: Lev. 5.1'in benzeridir.

Katalog No: 30
Levha No: 5.3
Tanım: Ellerinde tef olması gereken bir nesne tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Til Barsip
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Dangin ve Dunand, 1936: lev. 17.7
Benzerleri: Lev. 5.1'in benzeridir.

Katalog No: 31
Levha No: 5.4
Tanım: Ellerinde tef olması gereken bir nesne tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tharros
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Tubb, 1998: 142 sağda.
Benzerleri: Lev. 5.1'in benzeridir.

.

Katalog No: 32
Levha No: 5.5
Tanım: Ellerinde tef olması gereken bir nesne tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell es-Saidiyeh
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Orta Demir Devri, M.Ö. 9-8. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Tubb, 1998: lev. 7.b
Benzerleri: Lev. 5.1'in benzeridir.

Katalog No: 33
Levha No: 6.1
Tanım: Her iki eliyle ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir nesneyi tutan giyinik kadın figürini. Üzerinde kırmızı ve siyah renkte boya izleri vardır. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 32#36
Kazı En.-Et. No: OY 97 - Et. 042
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 9.7 cm - gen. 3.5 cm - kal. 2 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Batı Anadolu'da Assos Batı Nekropolü (Lev. 5.7).

Katalog No: 34
Levha No: 6.2
Tanım: Her iki elinde birer krotalon (çalpara) tutan giyinik kadın figürini.
Buluntu Yeri: Assos Batı Nekropolü
Kazı En.-Et. No:
Dönem: M.Ö. 5. yüzyılın ortaları.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Serdaroğlu, 1998: 51 solda. Ayrıca: Stupperich, 1992: lev. 8.2; Tavukçu, 1999: lev. 18.112, katalog no 72; Tolun, 2006: no. 5
Benzerleri: Lev. 5.6'nın benzeridir.

.

Katalog No: 35
Levha No: 6.3
Tanım: Çıplak kadın figürini parçası. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 32#36
Kazı En.-Et. No: OY 97 - En. 042
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 9.7 cm - gen. 3.5 cm - kal. 2 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 1.3), Akarçay Höyük (Lev. 1.4), Harabebezikan (Lev. 1.5), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 1.6), Neirab (Lev. 1.7), Tell Halaf (Lev. 1.8), Tell Abou Danne (Lev. 2.1), Hama (Lev. 2.2), Ras Shamra (Lev. 2.3), Tell Mastuma (Lev. 2.4), Al Mina (Lev. 2.5), Tell Nebi Mend (Lev. 2.6), Til Barsip (Lev. 2.7).

Katalog No: 36
Levha No: 6.4
Tanım: Çıplak kadın figürini parçası. Açık kiremit renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R 15 Plankaresi, ÖBY 2#2
Korunduğu Müze: Gaziantep Müzesi
Kazı En.-Et. No: OY 96 - Et. 010
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 6.8 cm - gen. 2.4 cm - kal. 1.4 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 1.3), Akarçay Höyük (Lev. 1.4), Harabebezikan (Lev. 1.5), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 1.6), Neirab (Lev. 1.7), Tell Halaf (Lev. 1.8), Tell Abou Danne (Lev. 2.1), Hama (Lev. 2.2), Ras Shamra (Lev. 2.3), Tell Mastuma (Lev. 2.4), Al Mina (Lev. 2.5), Tell Nebi Mend (Lev. 2.6), Til Barsip (Lev. 2.7).

Katalog No: 37
Levha No: 6.5
Tanım: Kadın figürini başı. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R15 Plankaresi, ÖBY #32
Kazı En.-Et. No: OY 95 - En. 036
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 2.9 cm - gen. 3 cm - kal. 1.4 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Kuzey Suriye Bölgesi'nde Til Barsip (Lev. 6.4).

.

Katalog No: 38
Levha No: 6.6
Tanım: Kadın figürini başı.
Buluntu Yeri: Til Barsip
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Dangin ve Dunand, 1936: lev.17.9
Benzerleri: Lev. 6.3'ün benzeridir.

Katalog No: 39
Levha No: 7.1
Tanım: Kadın figürini başı. Açık kiremit renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, 2. tabaka
Kazı En.-Et. No: OY 96 - En. 041
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 3 cm - 7 cm - kal. 3.2 cm
Yayınlandığı Yer: Özgen 1987, res. 10; Özgen vd., 1997a: şek. 26.3
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Tilbeş Höyük (Lev. 7.2), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Tell Sukas (Lev. 7.3), Ras Shamra (Lev. 7.4), Tell Halaf (Lev. 7.5), Tell Mastuma (Lev. 7.6), Tell Abou Danne (Lev. 7.7), Ebla (Lev. 7.8), Tell Nebi Mend (Lev. 7.9).

Katalog No: 40
Levha No: 7.2
Tanım: Kadın figürini başı.
Buluntu Yeri: Tilbeş Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Fuesanta ve Mısır, 1998: şek. 6.4
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir.

Katalog No: 41
Levha No: 7.3
Tanım: Kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Sukas
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Orta Demir Devri, M.Ö. 800-600
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Buhl, 1983: lev. 27.555
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir.

.

Katalog No: 42
Levha No: 7.4
Tanım: Kadın figürini başı.
Buluntu Yeri: Ras Shamra
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Stucky, 1983: lev. 26.7
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir. Ras Shamra'dan ele geçmiş bu tipte başka bir örnek (Stucky, 1983: lev. 26.6) daha vardır.

Katalog No: 43
Levha No: 7.5
Tanım: Kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Halaf
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Oppenheim, 1962: lev. 14.104
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir. Tell Halaf'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Oppenheim, 1962: lev.14.105-106) de vardır.

Katalog No: 44
Levha No: 7.6
Tanım: Kadın figürini başı.
Buluntu Yeri: Tell Mastuma
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Nishiyama ve Yoshizawa, 1997: şek. 5.24, lev. 1.17
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir. Tell Mastuma'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Oppenheim, 1962: şek. 22.22-23, 25, lev. 1.15-16, 18) de vardır.

Katalog No: 45
Levha No: 7.7
Tanım: Kadın figürini başı.
Buluntu Yeri: Tell Abou Danne
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Tefnin, 1980: lev. 5.2
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir.

.

Katalog No: 46
Levha No: 7.8
Tanım: Kadın figürini başı.
Buluntu Yeri: Ebla
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Matthiae,1977: res. 176
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir.

Katalog No: 47
Levha No: 7.9
Tanım: Kadın figürini.
Buluntu Yeri: Tell Nebi Mend
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Akamenit - Erken Hellenistik Devir, M.Ö. 4-3. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Pézard, 1931: lev. 21.5
Benzerleri: Lev. 7.1'in benzeridir.

Katalog No: 48
Levha No: 8.1
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini. Pembemsi krem renktedir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, M21 Plankaresi, ÖBY 2#2
Kazı En.-Et. No: OY 09 - Et. 145
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 8.1 cm - gen. 6.65 cm - kal. 2.75 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.4, 8.5), Domuztepe (Lev. 9.1), Karkamış (Lev. 9.2), Şaraga Höyük (Lev. 9.3), Mezraa-Teleilat (Lev. 9.4, 9.5), Harabebezikan (Lev. 10.1), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 10.2, 10.3), Ebla (Lev. 10.4), Neirab (Lev. 10.5), Ras Shamra (Lev. 10.6), Tell Abou Danne (Lev. 11.1), Tell Sukas (Lev. 11.2), Til Barsip (Lev. 11.3, 11.4), Tell Halaf (Lev. 11.5), Al Mina (Lev. 11.6), Tell Nebi Mend (Lev. 11.7).

.

Katalog No: 49
Levha No: 8.2
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini. Arka kısmında kırmızı boya izleri vardır. Krem renktedir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, M21 Plankaresi, ÖBY 29#1
Kazı En.-Et. No: OY 09 - Et. 146
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: 5.7 cm - gen. 7.8 cm - kal. 2.65 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Lev. 8.1'in benzeridir.

Katalog No: 50
Levha No: 8.3a-b
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini. Krem renktedir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R15 Plankaresi, #13
Kazı En.-Et. No: OY 95 - En. 037
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 7 cm - gen. 5.1 cm - kal. 2.9 cm
Yayınlandığı Yer: Özgen vd., 1997a: şek. 26.1
Benzerleri: Lev. 8.1-2'nin benzeridir. Özellikle de Deve Höyük (Lev. 8.4) ve Mezraa-Teleilat (Lev. 9.4) örnekleri ile aynı stil özellikleri göstermektedir.

Katalog No: 51
Levha No: 8.4
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Deve Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Moorey, 1980: lev. 17.432
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 52
Levha No: 8.5
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Deve Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Moorey, 1980: lev. 17.434
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Deve Höyük'ten ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Moorey, 1980: lev. 17.430-431, 433) de vardır.

.

Katalog No: 53
Levha No: 9.1
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Domuztepe
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Çambel, 1996: res. 10
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 54
Levha No: 9.2
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Karkamış
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Woolley ve Barnett, 1952: lev. 70.f4
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Karkamış'tan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Woolley ve Barnett, 1952: lev. 70.f1-3, f5-11) de vardır.

Katalog No: 55
Levha No: 9.3
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Şaraga Höyük
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Demir Devri, M.Ö. 1. binyıl.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Sertok ve Kulakoğlu, 2001: şek. 15 sağda
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Karkamış'tan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Sertok ve Kulakoğlu, 2001: şek. 15) de vardır.

Katalog No: 56
Levha No: 9.4
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Mezraa-Teleilat
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Karul vd., 2001: şek. 17.11
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

.

Katalog No: 57
Levha No: 9.5
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Mezraa-Teleilat
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 6-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Karul vd., 2001: şek. 17.14
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 58
Levha No: 10.1
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Harabebezikan
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Hellenistik Devir, M.Ö. 330-30
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Alp ve Tekinalp, 2001: şek. 6.d
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 59
Levha No: 10.2
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Ain Dara
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Abu Assaf, 1996: lev. 19.b
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 60
Levha No: 10.3
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Ain Dara
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Abu Assaf, 1996: lev. 18i
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Ain Dara'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Abu Assaf, 1990: lev. 5.b; 1996, lev. 19.a, c-f) de vardır.

.

Katalog No: 61
Levha No: 10.4
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Ebla
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Matthiae, 1977: res. 177
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 62
Levha No: 10.5
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Neirab
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Carrière ve Barrois, 1927: lev. 52.44
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Neirab'dan ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Carrière ve Barrois, 1927: lev. 52.43, 45) de vardır.

Katalog No: 63
Levha No: 10.6
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Ras Shamra
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Stucky 1983, lev. 27.17
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 64
Levha No: 11.1
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Tell Abou Danne
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Tefnin, 1980: lev. 6
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

.

Katalog No: 65
Levha No: 11.2
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Tell Sukas
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Buhl, 1983: lev. 28.561
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 66
Levha No: 11.3
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Til Barsip
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Dangin ve Dunand, 1936: lev.16.12
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

Katalog No: 67
Levha No: 11.4
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Til Barsip
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Dangin ve Dunand, 1936: lev. 16.5
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Til Barsip'ten ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Dangin ve Dunand, 1936: lev. 16.6, 11, 13) de vardır.

Katalog No: 68
Levha No: 11.5
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Tell Halaf
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 5-4. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Oppenheim, 1962: lev. 17.137
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir.

.

Katalog No: 69
Levha No: 11.6
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Al Mina
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 4. yüzyılın 2. yarısı.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Woolley, 1938: lev.10.MN28
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Al Mina'dan ele geçmiş bu tipte başka bir örnek (Woolley, 1938: lev.10.MN21) daha vardır.

Katalog No: 70
Levha No: 11.7
Tanım: Şematik anlayışta yapılmış süvari figürini.
Buluntu Yeri: Tell Nebi Mend
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Akamenit - Erken Hellenistik Devir, M.Ö. 4-3. yüzyıllar.
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Pézard, 1934: lev. 21.2 soldan üçüncü
Benzerleri: Lev. 8.1-3'ün benzeridir. Tell Nebi Mend'ten ele geçmiş bu tipte daha başka örnekler (Pézard, 1934: lev. 20.2d, 21.1-2) de vardır.

Katalog No: 71
Levha No: 12.1a-b
Tanım: Gözleri içi oyuk çıkıntılı birer daire biçiminde yapılmış şematik erkek figürini başı. Açık kiremit renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, Y10 Plankaresi
Kazı En.-Et. No: OY 00 - Et. 070
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 4.4 cm - gen. 2.7 cm - kal. 2.1 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Yayınlarda benzerine rastlanılmamıştır.

Katalog No: 72
Levha No: 12.2a-b
Tanım: Gözleri içi oyuk çıkıntılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, Y11 Plankaresi, ÖBY 324#4
Kazı En.-Et. No: OY 00 - Et. 069
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 3.5 cm - gen. 5.7 cm - kal. 2 cm
Yayınlandığı Yer: Özgen ve Helwing, 2001: şek. 22.e
Benzerleri: Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 10.3).

.

Katalog No: 73
Levha No: 12.3a-b
Tanım: Gözleri içi oyuk çıkıntılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük
Kazı En.-Et. No: OY 10 - Et. 074
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 5 cm - gen. 2.3 cm - kal. 2.15 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 10.3).

Katalog No: 74
Levha No: 13.1
Tanım: Gözleri içi oyuk çıkıntılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Koyu krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, yüzey buluntusu
Kazı En.-Et. No: OY 96 - Et. 017
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 3.6 cm - gen. 3 cm - kal. 3 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Lev. 12.3.a-b'nin benzeridir.

Katalog No: 75
Levha No: 13.2a-b
Tanım: Gözleri içi oyuk çıkıntılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Koyu krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, Y11b Plankaresi, ÖBY 83#1
Kazı En.-Et. No: OY 96 - Et. 08
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 2.7 cm - gen. 3.5 cm - kal. 1.7 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır.
Benzerleri: Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 10.3).

Katalog No: 76
Levha No: 13.3
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Yeşilimsi krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R15 Plankaresi, 2. tabaka
Kazı En.-Et. No: OY 96 - En. 038
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 6 cm - gen. 5 cm - kal. 2.2 cm
Yayınlandığı Yer: Özgen vd., 1997a: şek. 26.7
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.5), Mezraa-Teleilat (Lev. 14.1), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 14.2).

Katalog No: 77
Levha No: 14.1
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı.
Buluntu Yeri: Mezraa-Teleilat
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Karul vd., 2001: şek. 17.162
Benzerleri: Lev. 13.3'ün benzeridir.

Katalog No: 78
Levha No: 14.2
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı.
Buluntu Yeri: Ain Dara
Kazı En.-Et. No:
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:
Yayınlandığı Yer: Abu Assaf, 1996: lev. 18.h
Benzerleri: Lev. 13.3'ün benzeridir.

Katalog No: 79
Levha No: 14.3a-b
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Üzerinde görülen kırmızı renkteki çizgiler koşum takımı ve süsleme unsurlarıdır. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R15 Plankaresi, 2. tabaka
Kazı En.-Et. No: OY 96 - En. 039
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 4.5 cm - gen. 5 cm - kal. 2.5 cm
Yayınlandığı Yer: Özgen vd., 1997a: şek. 26.6.
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.5), Mezraa-Teleilat (Lev. 14.1), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Ain Dara (Lev. 10.3, 14.2).

.

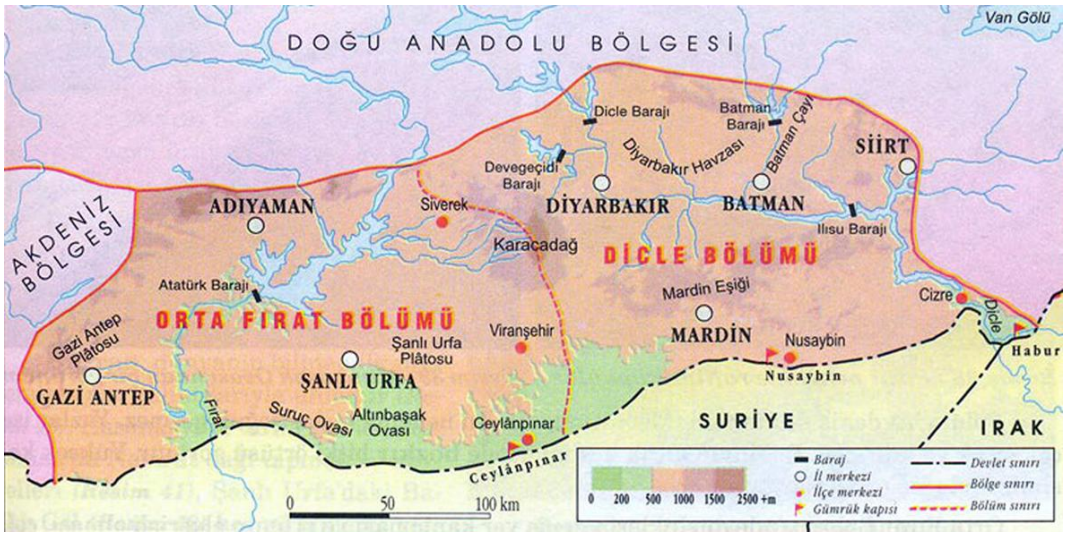
Katalog No: 80
Levha No: 15.1a-b
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Krem renktedir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, M22 Plankaresi, profil 1
Kazı En.-Et. No: OY 10 - Et. 001
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 3.15 cm - gen. 3.7 cm - kal. 2.15 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır
Benzerleri: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Deve Höyük (Lev. 8.4), Karkamış (Lev. 9.2), Şaraga Höyük (Lev. 9.3), Kuzey Suriye Bölgesi'nde Til Barsip (Lev. 11.3).

Katalog No: 81
Levha No: 15.2
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Üzerinde yer yer kırmızı boya izleri vardır. Açık kiremit renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, R16 Plankaresi, ÖBY 8#2
Kazı En.-Et. No: OY 96 - Et. 09
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 5.9 cm - gen. 5.4 cm - kal. 2.8 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır
Benzerleri: Lev. 15.1a-b'nin benzeridir.

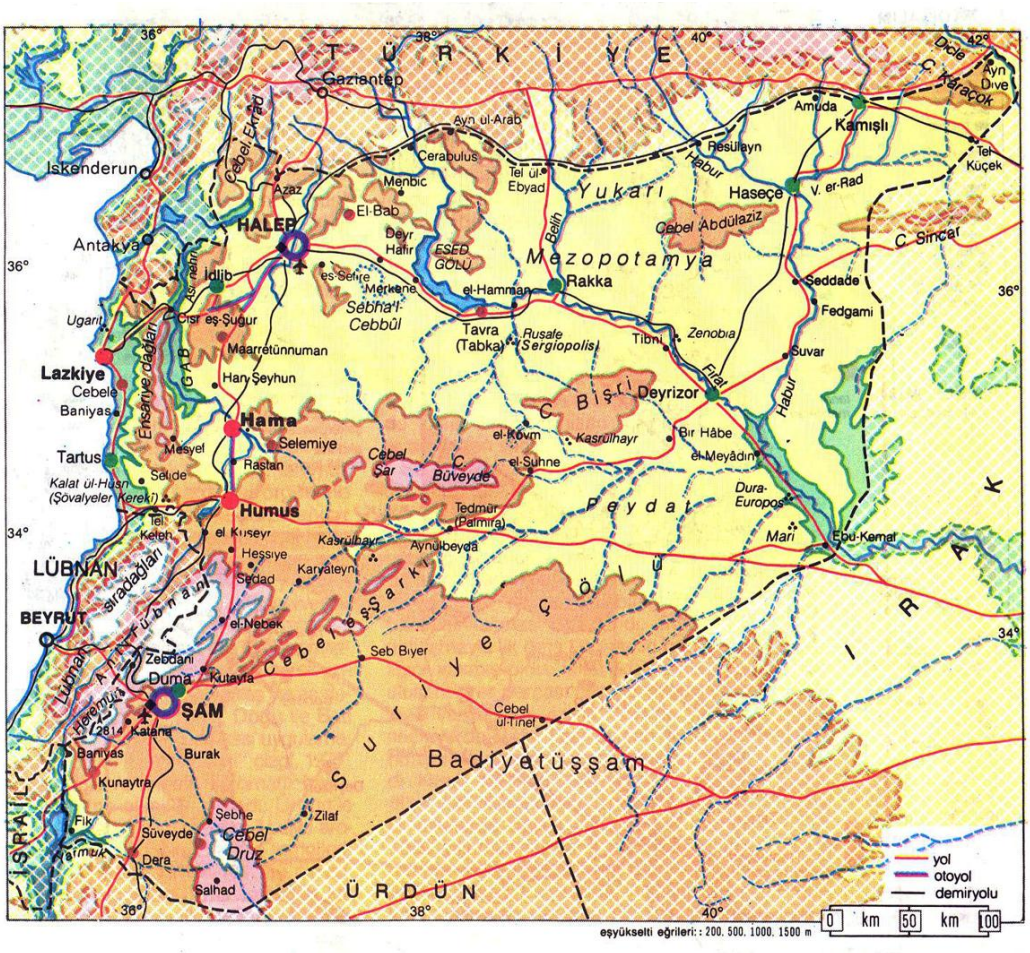
Katalog No: 82
Levha No: 15.3
Tanım: Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Krem renklidir.
Buluntu Yeri: Oylum Höyük, yüzey buluntusu
Kazı En.-Et. No: OY 98 - Et. 05
Dönem: Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler: yük. 4.5 cm - gen. 3.2 cm - kal. 1.6 cm
Yayınlandığı Yer: Yayınlanmamıştır
Benzerleri: Lev. 15.1a-b ve 15.2'nin benzeridir.

Katalog No:	83
Levha No:	15.4
Tanım:	Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı. Açık kiremit renklidir.
Buluntu Yeri:	Oylum Höyük, X11 Plankaresi, ÖBY 31#1
Kazı En.-Et. No:	OY 96 - P. 21
Dönem:	Geç Demir Devri, M.Ö. 600-330
Ölçüler:	yük. 5.5 cm - gen. 7.5 cm - kal. 2.8 cm
Yayınlandığı Yer:	Yayınlanmamıştır.
Benzerleri:	Kuzey Suriye Bölgesi'nde Til Barsip (Lev. 11.4), Tell Halaf (Lev. 15.5).

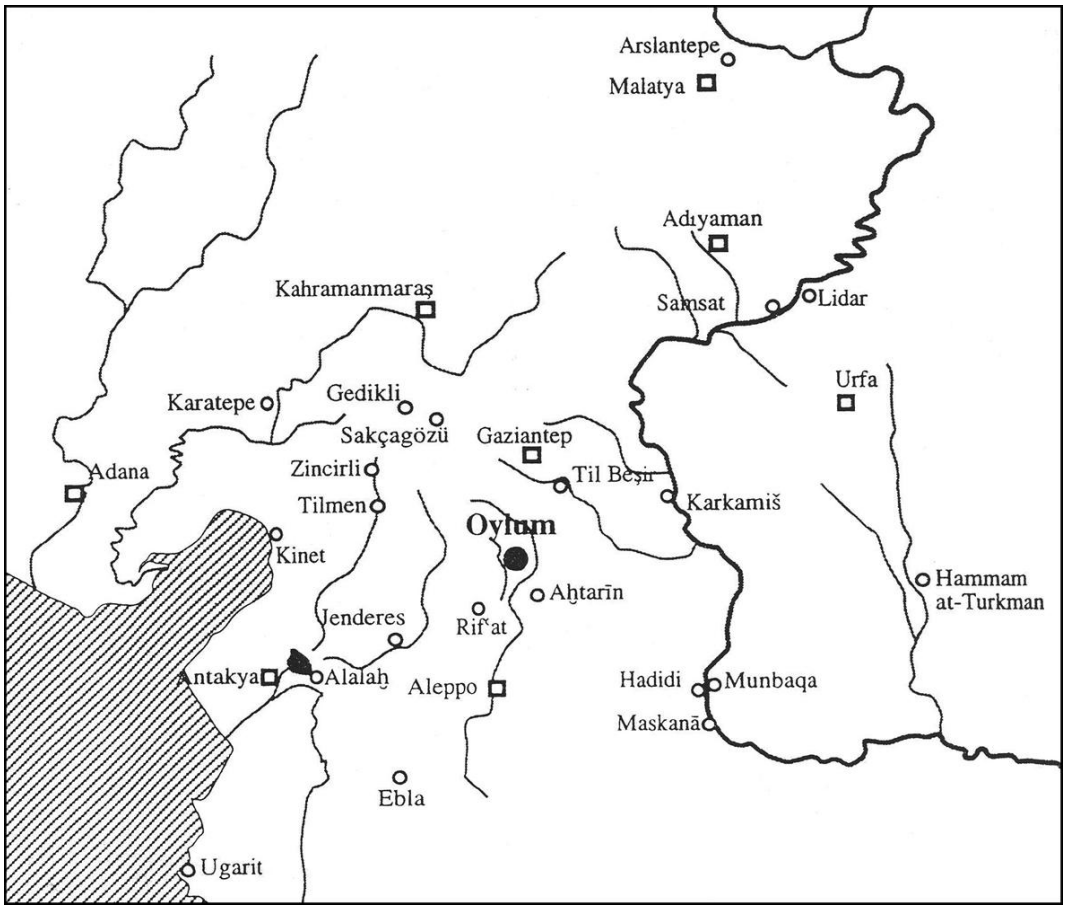
Katalog No:	84
Levha No:	15.5
Tanım:	Gözleri hafif kabartılı daire şeklinde yapılmış at figürini başı.
Buluntu Yeri:	Tell Halaf
Kazı En.-Et. No:	
Dönem:	Geç Demir Devri, M.Ö. 6. yüzyıl.
Ölçüler:	
Yayınlandığı Yer:	Oppenheim, 1962: lev. 20.176
Benzerleri:	Lev. 15.4'ün benzeridir.

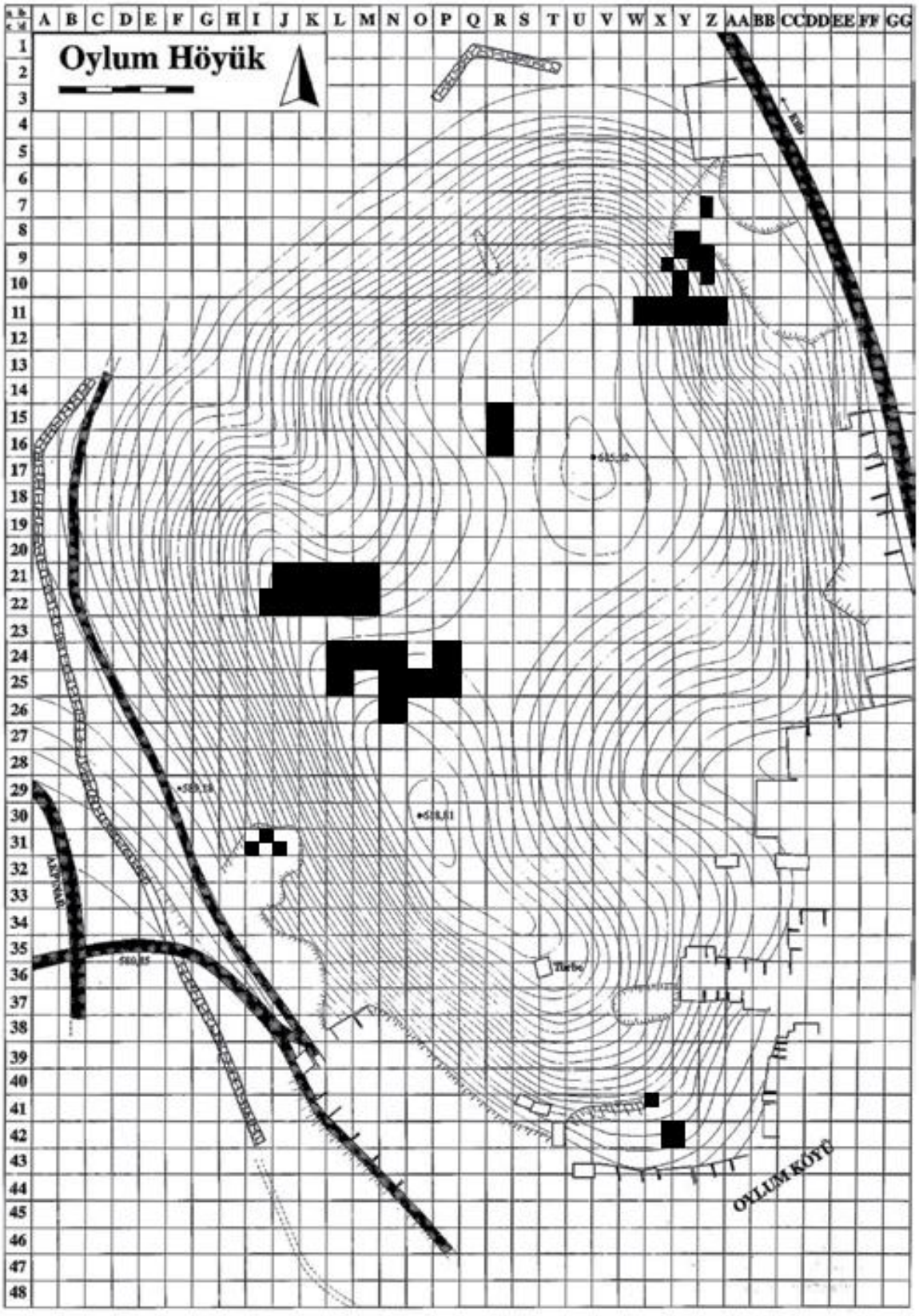
Harita 1. Güneydoğu Anadolu Bölgesi
(www.5000cografyasorusu.com/site/galeri/f5f813d1d6e1bea3f003fb158c655c57.jpg)

Harita 2. Suriye
(Büyük Larousse, 21: 10887. İstanbul: Interpress Basın ve Yayıncılık A.Ş. 1992)

Harita 3. Oylum Höyük ve Yakın Çevresi.
(Özgen vd., 1997a: şek. 1)

Harita 4. Oylum Höyük'ün Topoğrafik Planı
(Oylum Höyük Kazısı arşivi)

Resim 1. Kilis ve Oylum Höyük
(http://earth.google.com)

Resim 2. Oylum Höyük ve Oylum Mahallesi
(http://earth.google.com)

Resim 3. Oylum Höyük Batı Yamacı
(Oylum Höyük Kazısı arşivi)

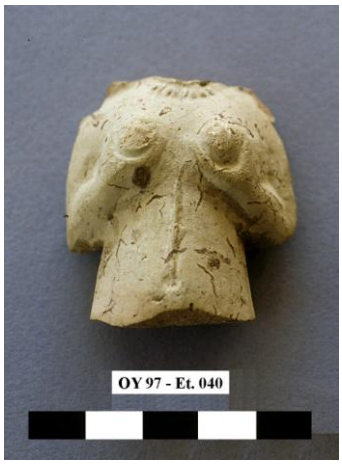

Resim 4. Oylum Höyük Kuzey Yamacı
(Oylum Höyük Kazısı arşivi)

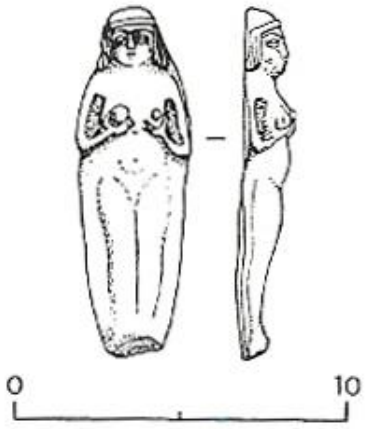
LEVHA 1

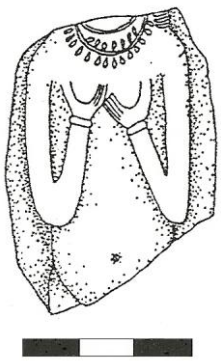
1

2

3

4

5

6

7

8

.

LEVHA 2

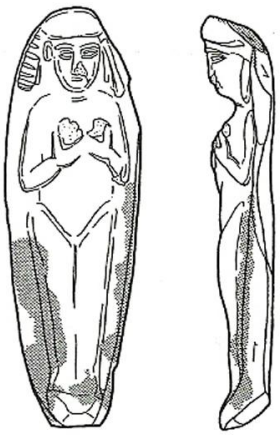
1

2

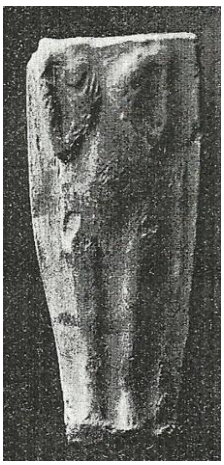
3

4

5

6

7

LEVHA 3

1

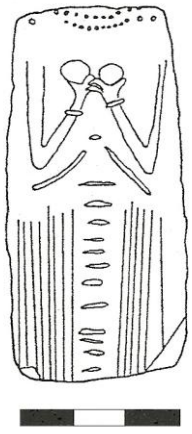
2

3

4

5

6

.

LEVHA 4

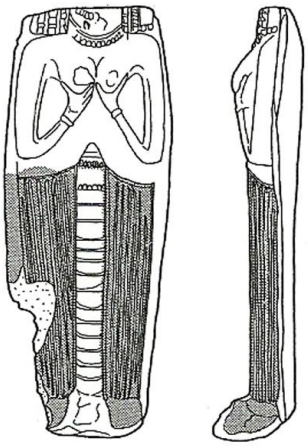
1

2

3

4

5

6

.

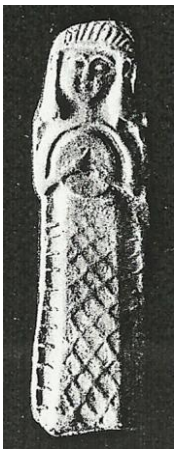
LEVHA 5

1

2

3

4

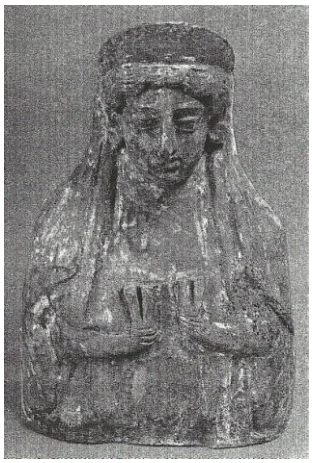
5

.

LEVHA 6

1

2

3

4

5

6

LEVHA 7

1

2

3

4

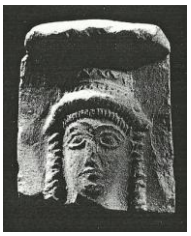
5

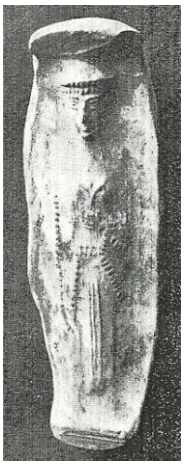
6

7

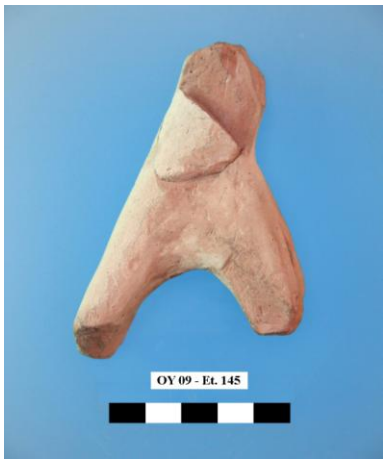
8

9

.

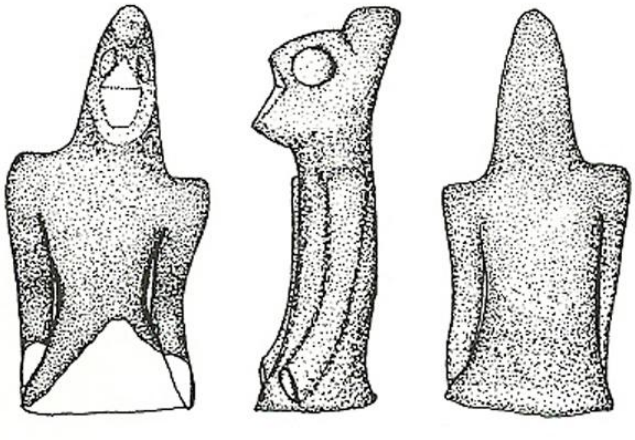
LEVHA 8

1

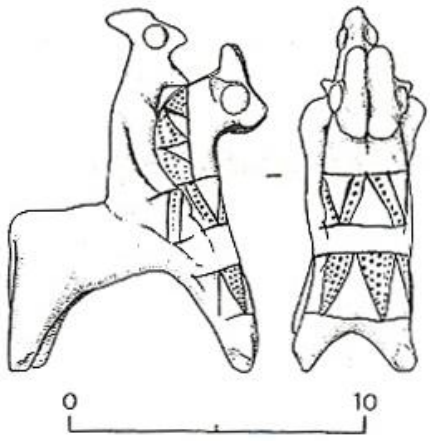
2

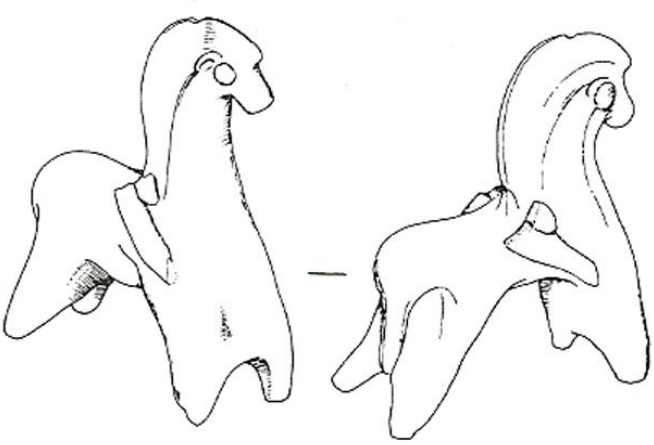
3a

3b

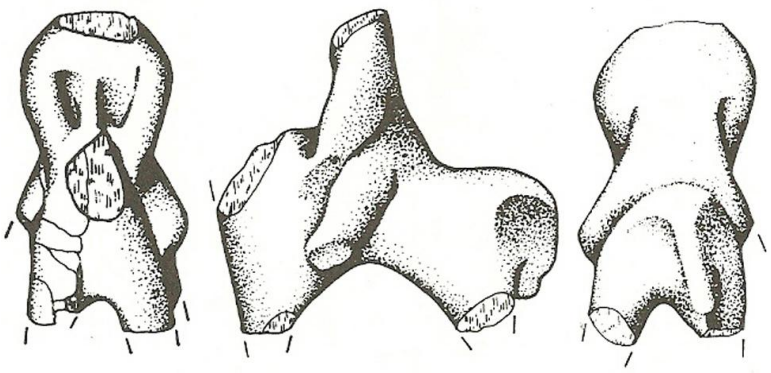

4

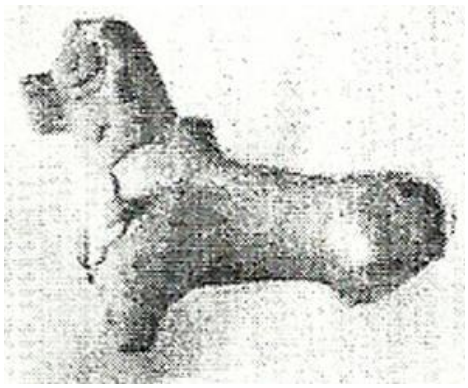

5

LEVHA 9

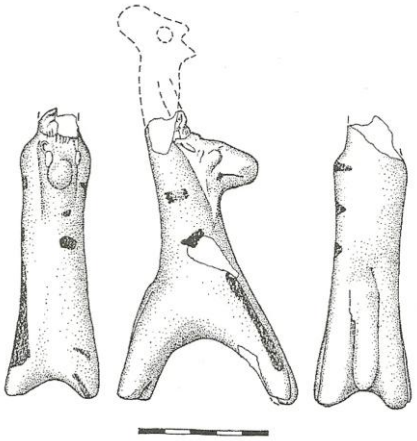
1

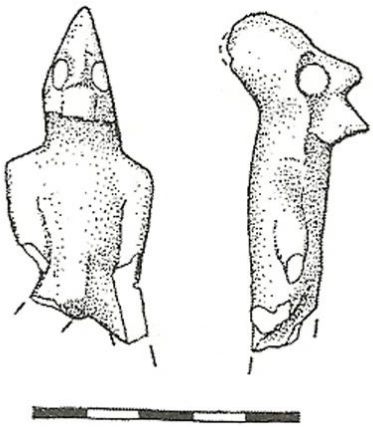
2

3

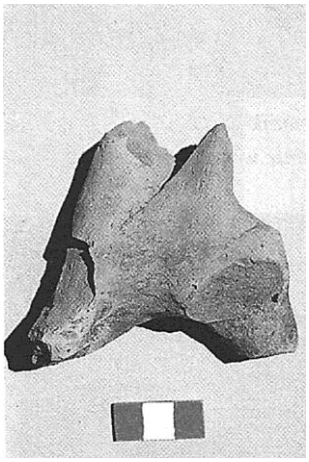
4

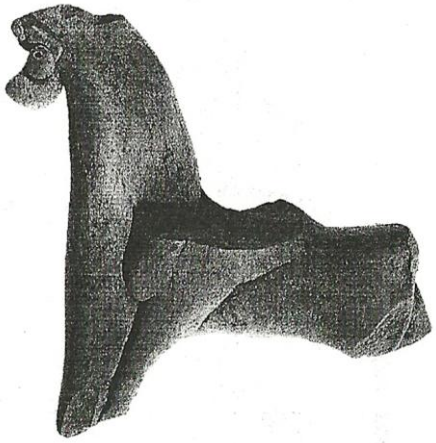
5

.

LEVHA 10

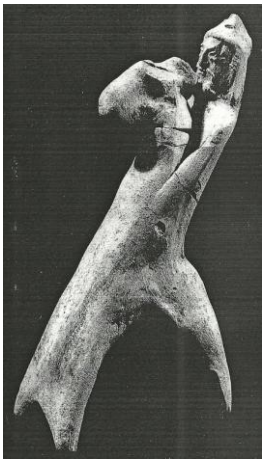
1

2

3

4

5

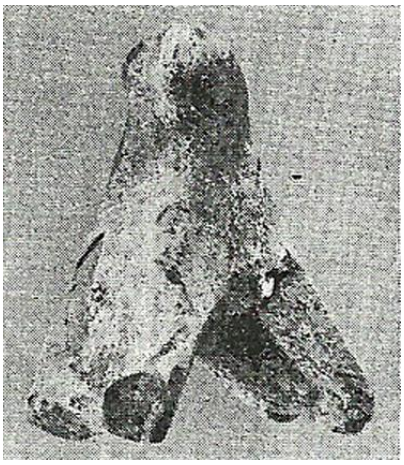

6

LEVHA 11

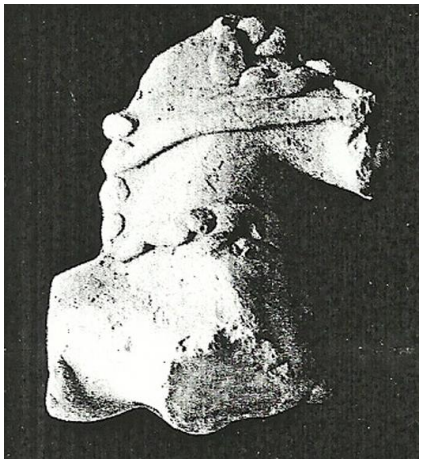
1

2

3

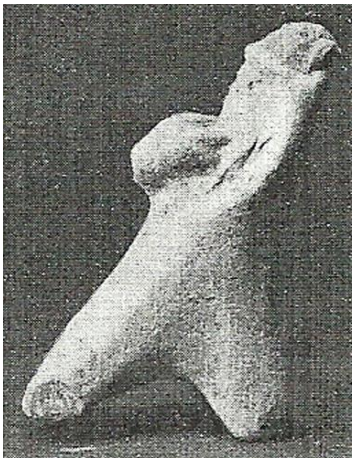
4

5

6

7

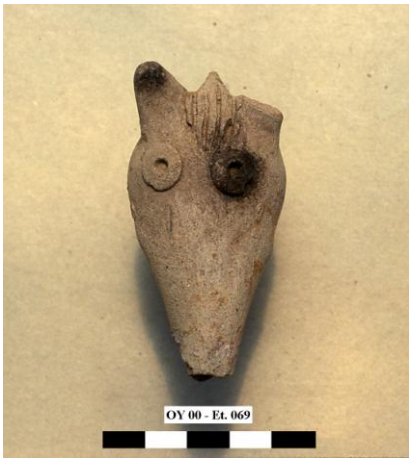
LEVHA 12

1a

1b

2a

2b

3a

3b

LEVHA 13

1

2a

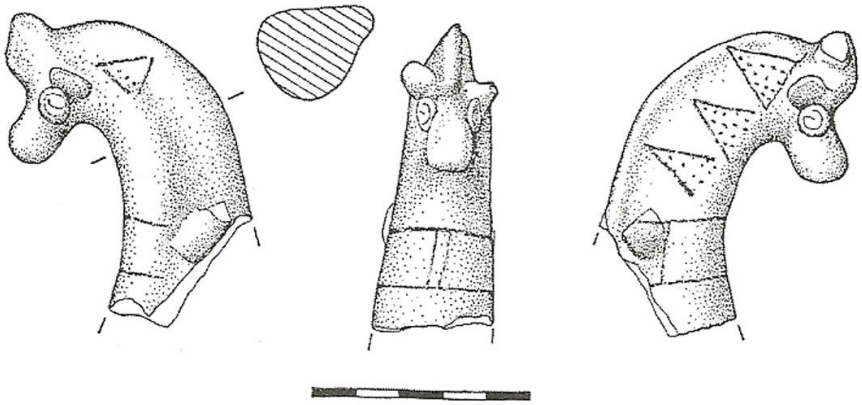
2b

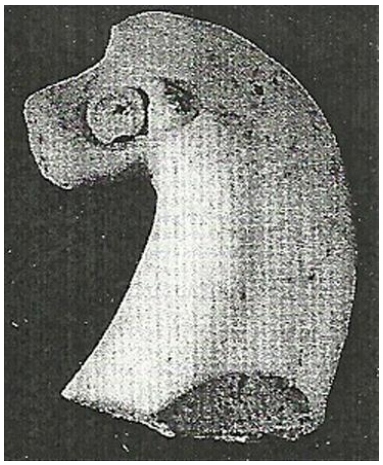
3

.

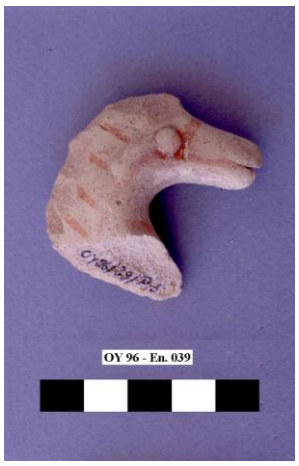
LEVHA 14

1

2

3a 3b

.

LEVHA 15

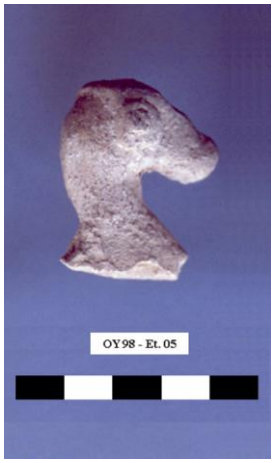
1a

1b

2

3

4

5

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Yaren Sevim Topcu
Doğum Yeri ve Tarihi	Sivas. 30.05.1981
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü (2001-2006).
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı (2007-2011).
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce.
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	- 2003 Tasmasor Kazısı (Erzurum. Yrd. Doç. Dr. Bora UYSAL başkanlığında). - 2004 Çatalhöyük Kazısı (Konya. Prof. Dr. Ian HODDER başkanlığında). - 2009 ve 2010 Oylum Höyük Kazısı (Kilis. Prof. Dr. Engin ÖZGEN başkanlığında).
Çalıştığı Kurumlar	- 2006-2007 Sivas ili Zara ilçesi Şerefiye beldesi, Vali Aydın Güçlü İlköğretim Okulu ücretli sınıf öğretmenliği. - 2010-2011 Sivas ili Yıldızeli ilçesi bağlı Yağlıdere Köyü İlköğretim Okulu ücretli sınıf öğretmenliği.
İletişim	
E-Posta Adresi	ysevimtopcu@gmail.com
Tarih	24.12.2010